

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 20. De filio Reguli sanato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

vitii meræ nostræ virtutes essent, tamen ex longo illo quod interest inter Creatorem & creaturam intervallo, nunquam posset nostra virtus tantum honoris afferre Deo, quantum nostris auferretur vitiiis: Quamto id ergo verius, & quamto id magis deplorandum cum virtutes nostræ non sint ita virtutes, neque ita nostræ, sicut nostræ sunt & mera vitia?

Quid, quod probatissimi docent Authores tantam esse vel unius peccati lethiferi malignitatem, ut in lance divini iudicii posita præponderet omnibus omnino virtutum actibus, ac quibusvis Sanctorum omnium bonis operibus, propter allatam scilicet rationem, quod quidquid pura possit in honorem Dei creatura præstare, non tanti possit fieri, quanti quod contra ejus honorem ipsa peccet creatura. *Quid enim mirum, inquit, si creatura Creatorem colat? sed quod ipsum offendat; hoc est quod ipsi obstupescant: cæli! Nunquid & servo suo Princeps multum debebit si ab illo colatur? at si fortè con-*

temnatur, & ab illo præfertim quem singularibus sibi demereri volebat beneficiis, potestne quidquam accedere Principi gravius?

Sic Lessius, sic Salianus citatis locis & alii *Less. de perfect. div. l. 13. c. 26, Sal. sr. de tim. Dei l. 2. c. 10.* quorum sententia sic nostram corroborat veritatem, ut si tamen eorum deesset sententia, non desineret nostra veritas, quæ non tantum ex varia qualitate personarum comprobatur, sed multo magis ex disparitate virtutum cum vitiiis, unde illud ad profectum accedat facilius ut qui humanam nostram naturam non possumus nec debemus cum divina coæquare, de nostris potius adaugendis virtutibus, & diminuendis vitiiis cogitemus, ut si fortè virtutes non superent vitia, ne à vitiiis saltè superentur, neque nobis unquam possit objici quod quàm mera sunt nostræ vitia non sint tam meræ nobis virtutes, *Non 1. Cor. 8. in fermento veteri, neque in fermento malitia & nequitia: sed in azymis sinceritatis & veritatis.*

DOMINICA XX.

POST PENTECOSTEN.

DE FILIO CVJVS DAM REGVLI SANATO A CHRISTO DOMINO.

Erat quidam Regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum.

Joann. 4.

VERITAS PRACTICA.

Potentes potenter tormenta patientur: & fortioribus fortior instat cruciatio. Sap. 6.

RATIO, qua de presenti etiam vita veritatem probat, hac est, quod illis fortior instat cruciatio qui minus parati sunt ad illam subeundam.

Sed Fortiores prout hic intelliguntur, minus parati sunt ad cruciacionem subeundam.

Ergo & fortioribus fortior instat cruciatio: quibus propterea diligentius prospiciendum est.

I. PUNCTUM

QUALISNAM certò hic esset Regulus cuius filius infirmabatur, non constat apud Authores: quis vox illa Regulus variis sumitur significatis. Primò enim dici posset virum fuisse nobilem qui potentiam, divitiis, magnificentia, vel quibusvis nobilitatis insignibus se præstantem redderet & eximium. Nam Græci tales vocant regios seu regales & regulos, id est, insignes & illustres.

Secundò non est minus probabile quod alii volunt sic dictum Regulum quasi regium, seu quasi aulicum & palatinum, quod de familia esset Herodis Regis Galilææ.

Q 2

Tertio

Tertio denique quod plures sentiunt, Regulus idem est ac Dynasta seu serenus Princeps ac supremus Dominus cuiusdam oppidi circa partes illas Galilææ, ubi tum erat Dominus.

Quidquid sit, non est dubium quin aliquo nobilitatis & potentia nomine, suos inter, illustris emineret. At nunquid propterea presentis vitæ molestiis careat? Ingredere domum ejus, intueri jacentem in lecto filium, maligna febris correptum, lethaliq; jam tabo fatiscentem. Vide ut nihil artis medicæ proficit infirmo. Circumspice quaquaversum ut domi perstreperent omnia, quo mœtore Pater, quibus mater lamentis sese conflictent, qui cæteros teneat pauper domesticos! Estne hoc carere molestiis, an abundare? Non est, non est mundi potentia, mundi malis exempta, sed potius, *Qui potentes in eo sunt potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio, Quæ sunt verba Sapientis seu divinæ ipsius Sapientia, cujus est illa insignis quæ sexto Sapientia capite legitur ad monitum ad quosvis mundi Regulos, Principes, Magistratus & Judices: Horrende, inquit, & cito apparebit vobis, quoniam judicium durissimum his qui præsumunt, fiet: exiguo enim conceditur misericordia: Potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum est & magnum ipse fecit, & aequaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Quæ quidem non in futuram duntaxat denuntiantur vitam, sed de presentia etiam hæc veritas sic intelligenda est, ut verè de nostro Regulo, vel de quovis alio mundano nobili dicas, plus illum cruciari quando cruciatur, quàm alium minoris notæ hominem quem simili contigerit pœna torqueri.*

Ratio est inter alias à præparatione animi quæ quantò minor est ad quævis adversa toleranda, tantò illa minus tolerantur, tantò illa magis animum eruciant, tantò cruciatus acerbior, & diuturnior. *Das in te vires rebus adversis, inquit Seneca, quas infregit quisquis prior vidit.* Nam quod est valde notandum, tota difficultas in adversis, non est ita in rebus oppositis & adversis, sicut in animi repugnantia cum ipsis rebus, quod vel ex eo manifestè patet quòd sæpè difficiliora patiamur libentius, quia non ita cum illis naturaliter repugnat animus, sicut cum aliis: unde illud ad rem nostram efficitur, ut quantò quis minorem ad quælibet adversa re-

pugnantiam sentiet, tantò illa facilius tolerabit. Facit autem prævisio & præparatio animi, ut quidquid contra sentitur repugnans, mitigetur & pervincatur; quodque ali diu patiendo leve faciunt, vir consideratus sibi læ viget diu cogitando. Sic apud S. Gregorius: *Malum quod cor filio prævenitur, decertanti contra se animo ex ratione subjicitur, quia tanto quisque minus adversitate vincitur, quanto contra illam præcogitando paratus invenitur. Sæpè enim grave timoris pondus usu levigatur, sæpè mors ipsa sicut inopinata percubatur, ita deliberatione præventa latifescit.*

Quæ & multò plura referuntur in 2. parte, Feria 6. Sexagesimæ: & Feria 4. Hebdom. 2. in Quadragesima, ubi hæc proponuntur Veritates:

Quantum obest adversitas improvisa, tantum prævisa prodest.

Qui supra mortem est, infra se videt omnia.

II. PUNCTUM.

SED Fortiores prout hic intelliguntur, minus parati sunt ad subeunda quævis adversa.

Hic enim intelliguntur potentiores ad suas, jure vel injuriâ, cupiditates explendas, quorum cogitatio tam aliena est ab adversis prævidendis, quàm ipsa illis adversa sunt odiosa.

Primo quidem cum abundant domi bonis, foris gratis valeant apud omnes, nihil oppositi cogitant sibi eventurum. *Quasi nihil posset facere Omnipotens a simabam sum: cum illo impleset domus eorum bonis.* Sic de illis in libro Job.

Deinde cum nativas suas voluptates nulla velint temperare mœstitia, nullo miscere metu, nullis turbare angoribus, hinc fit ut ne ipsum quidem adversitatis nomen ferre possint: & si quis apud ipsos de divinis verba flagellis faciat, statim cum Achabo dicent, *Odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum.*

Deniq; cum vix unquam sibi vacent, vixque aliis quàm caducis & temporalibus occupentur negotiis, quandonam se adversis præparent? Longe alia volvunt animo sibi suisque consilia, tantumque abest ut de adversis cogitent, quin solis potius intendant prosperis, novasque in singulos dies sese ulterius promovendi excogitent vias. *Regina quoque Esber nullam aliam vocavit ad convivium cum Rege præter me, apud*

apud quam etiam cras cum rege prorsus sum. Sic miser Aman sibi lætiora promittebat, cum instarent tristiora. Sic universim fortiores illi Ducunt in bonis dies suos, & in punito ad inferna descendunt. Id est, incogitantes, imparati, quominus hora putans, tunc pereunt: quia nunquam se perituros putant.

III. PUNCTUM.

FORTIORIBUS igitur fortior instat cruciatio; Non in futuram tantummodo sed in præsentem quoque vitam, quæ cum variis consignata sit crucibus, nulli hominum duriores obtrahuntur, quam quibus improvisæ contingunt, nullis autem magis improvisæ obveniunt, quam fortioribus illis quibus invisæ sunt. Quos sapè dicebam vobis, inquit Apostolus, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis incertus quorum Deus ventus est, & gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt: Quasi diceret, sic totum effundunt animum ad illa quæ dicuntur mundi bona, ut si quæ opposita contingant mala, nihil illis super sit quam ut confundantur & doleant, atque illo dolore velut æstu quodam abrepti miserè langueant, solumque illud suis in miseris habeant ut quò se beatiore esse cogitabant, eò se miseriore sentiant: tum quia durius est ab uno extremo in aliud de repente labi, tum quia quidquid amaveris tantò acerbius relinquitur, quantiò id suavius amaveris; illi autem sua suosque sic effluunt sic effusè suaviterque profsequuntur, ac si Numen ipsum esset, ac si Deus ipsorum esset voluptas, divitiæ, gloria, conjux, filii, quibus sublatis vel læsis, sibi perdita queruntur omnia, nec magis acquiescunt se contra commonentibus, quam sui Michas idoli raptoribus, cuius hæc verba sunt, Deos meos quos mihi feci, sustulisti, & omnia quæ habeo, & dicis, quid tibi est?

Diceres esse serpentem illum quem vocant regulum seu basilicum qui nisi ante prævisus sit, tam pestilens virus afflat, ut obvios quosque suo necet obruta. Sic planè mundi adversa non prævisa, mundanum quemque tangunt, penetrant, & interimunt, quo sensu dicitur in libro Job, panis ejus in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. Divitias quas devoravit evomet, & de ventre illius extrahet eas Deus. O præclare dictum! sicut enim devorare divitias & delicias nihil aliud est, quam illas avidè atque intrepidè confectari; sic profus eas evomere aut à se vi extractas projicere, hoc ipsum est quod dicebatur, quanta fuerit rerum possessarum cupiditas, tanta fiet amissatum cruciatio; Unde in textu Jobi sequitur, Justa multitudinem adinventionum suarum sic & sustinebit: Quasi nihil aliud fortiores illi, suis illis conquisitis bonis agerent, quam ut mala sibi conquierent, jam ut illorum cuique decernatur quod scriptum est: quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum dato illi tormentum & luctum.

Itane verò magis gaudeas ut magis doleas! O quam sapientius & feliciter mihi contingat si gaudebo minus, & minus dolebo. Neque enim ad eam quæ possideri potest in hac vita felicitatem tanti unquam æstimari debet, abundare gaudiis simul & doloribus, quanti carere doloribus nec abundare gaudiis. Melius est modicum iusto super divitias peccatorum multas. Quoniam brachia peccatorum conterentur, confirmat autem iustus Dominus.

Vide in 2. parte Dominica 2. Quadragesimæ, ubi hæc Veritas exponitur:

In die bona nisi me mores mala, non erit dies bona.

Et in die mala si memores bona, non erit dies mala.

Q 3

Hic

Hic cum audisset quia Iesus adveniret à Iudaa in Galilaam, abiit ad eum,
& rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius,
Incipiebat enim mori.

DE CURA PATRUM CIRCA FILIORUM SALUTEM.

VERITAS PRACTICA.

Qui non magis salutem filii quam sanitatem amat, non amat filium,

RATIO EST, Quia non amat filium qui non amat ordinatè.

Sed qui non magis salutem filii quam sanitatem amat, non amat ordinatè.

Ergo nec amat filium. Quod tamen Patres non crederet.

I. PUNCTUM.

FOELICITER huic Patri contigit quod salutem filii simul ac sanitatem à Christo Domino retulerit; Multi sunt enim Patres qui de salute filiorum parum solliciti, unam eorum prosperam sanitatem vel fortunam amplissimam curant. At illi filios dum se amant, non amant.

Non enim amat filium qui non amat ordinatè. Nam inordinatus amor non est amor, sed amoris perversio. Sentitur quidem & videtur esse amor quantumcunque sit inordinatus, imò quo magis est inordinatus, plerumque major esse sentitur, sed amor ille vitium est, malum est, probrum est, quo qui amat malè amat, perversè amat: qui sic autem malè & perversè filium amat, non illum amat, quia ut præclare S. Augustinus, Amor ipse ordinatè amandus est quo bene amatur quod amandum est, ut sit in nobis virtus qua vivitur bene. Unde mihi videtur quid definitio brevis & vera virtutis, ordo est amoris, propter quod in cantico canticorum canit Sponsa Christi, ordinavit in me charitatem. Quasi diceret, qui tollit ordinem charitatis, sive amoris, tollit omnem virtutem; qui verò tollit virtutem, tollit id quo bene vivitur, hoc autem sublato quid restat quàm malè vivere, quàm malè agere, quàm malè esse? Itaque verò vivere, amare est?

Sanctus verò Thomas qui expressam de or-

dine charitatis quæstionem proponit, sic illum ita demonstrat esse necessarium ut non sit charitas, nisi sit ordo. Nam ubi est prius & posterius, ibi esse debet ordo, cum alioquin esset confusio: a. 1. 2. 2. q. 16. Voi autem est principium aliquod, unde alia pendent & quo referri debent, ibi est prius & posterius. Iam verò charitatis principium quoddam est quo ejus omnes actus referri debent, nempe Deus qui primò super omnia & propter se est diligendus, tum alia quavis propter ipsum, & quatenus participant rationem ejus dilectionis, seu quatenus referuntur ad ipsum, in qua relatione idcirco fundatur ordo quia id alio prius est diligendum quod magis accedit ad Deum, quod in Deo magis reperitur, vel in quo Deus magis consideratur.

O verè viam charitatis excellentem quando sic ordinatè procedit charitas! Sicut ordinata charitate nihil excellentius, ita nihil detectius inordinata.

II. PUNCTUM.

SED qui non magis salutem filii quam sanitatem amat, non amat ordinatè.

Nam ex præcedenti discursu, tunc ordinatè amatur quando quod prius est amatur magis quàm quod posterius, unde à contrario non ordinate amatur quando quod est posterius magis diligitur quàm quod est prius. Quis autem non videat salutem animæ prius aliquid esse coram Deo seu facta relatione ad Deum & ad finem supernaturalem, quàm sit sanitas corporis quæ hanc duntaxat spectat vitam? Nonne anima plusquam est, seu plusquam vita temporalis? Quam enim dabit homo commutationem pro anima sua? An si Pater suam ipse magis diligeret sanitatem quàm salutem animæ, se ordinatè diligeret? An servaret quod jubet Sapientia: In mansuetudine serva animam tuam, & Eccl. 10. da illi honorem secundum meritum suum? Nonne ille peccaret in animam suam? Nonne ille esset inquam suam exhonoreret animam? Nonne ille esset inquam

L. 15. de
Civ. c. 23

Mat. 16.

Eccl. 10.

quem sic consequenter idem invenit Sapiens: Peccantem in animam suam quis iustificabit, quis honorificabit ex honorantem animam suam? At verò si se Pater sic deberet diligere, ut diligeret ordinatè: nonne sic ex consequenti filium? Aut si filium non ita diligit, quomodo dicitur illum ordinatè diligere cum se ordinatè non diligeret si seipsum sic amaret?

Quod vel maximè verum est de amore Patris in filium, cum sit univèrsim verum de amore cuiusvis proximi. Plus namque quivis proximus quoad salutem animæ debet à nobis diligi quam proprium corpus quia plus animæ cuiusvis salus Deum spectat, quam nostri sanitas corporis. Sic expressè sanctus Thomas post Divum Augustinum. Atque ita sicut se ordinatè non amaret qui corpus magis suum quam salutem proximi diligeret, sic planè qui sanitatem filij plusquam eius salutem amat, non amat ordinatè nec prudenter sed desperatè, Quod vera charitas nunquā agit.

III. PUNCTUM.

Qui non ergo magis salutem filij quam sanitatem amat, non amat filium. Quia non amat ordinatè, non amat magis quod prius est, sive quod magis est diligendum; confundit ordinem pervertit charitatem, videtur charitas sed est magis carnalis. Non est ista vera dilectio sed apparens, inquit Divus Thomas, ubi agit de dilectione qua se peccator diligit. Non se peccator vere diligit, ait sanctus Doctor, cur porro? Quia, inquit, non se ita diligit secundum animam ac secundum corpus. Quæ si ratio vera est univèrsim de peccatore circa seipsum, profectò & certa est particulatim de Patre circa filium, cuius corpus magis amat quam animam.

Sed operæ pretium est, ipsum audire sanctum Doctorem ex cuius discursu non id modò quod declarandum suscepimus confirmatur, sed multa insuper additur moralis doctrina, quæ virtutù praxim contra opposita vitia multum promoveat. Principale, inquit, in homine est mens rationalis, secundarium est natura sensitiva, & corporalis: quorum primum Apostolus nominat interiori hominem; secundum, exteriorem, ut patet, ad Cor. 5. Boni autem estimant principale in seipsis rationalem naturam sive interiorem hominem unde secundum hoc estimant se esse quod sunt. Mali autem estimant principale in seipsis naturam sensitivam, & corporalem, scilicet exteriorem hominem

unde non rectè cognoscentes seipsos, non verè diligunt seipsos, sed diligunt id quod seipsos esse reputant. Boni autem verè cognoscentes seipsos, verè seipsos diligunt. Et hoc probat Philosophus in 9. Ethicor. per quinque quæ sunt amicitia propria. Unusquisque enim amicus primò quidem vult suū amicum esse & vivere; secundo vult ei bona; tertio operatur bona ad ipsum; quarto convivit ei delectabiliter; quinto concordat eum ipso quasi in eisdem delectatus & contristatus. Et secundum hoc boni diligunt seipsos, quantum ad interiorem hominem, quia volunt ipsum servari in sua integritate & optant ei bona quæ sunt bona spiritalia, & etiam ad ea assequenda operam impendunt: & delectabiliter ad cor proprium redeunt quia ibi inveniunt & bonas cogitationes in presenti, & memoriam bonorum præteritorum, & sperant futurorum ex quibus delectatio causatur. Similiter etiam non patiuntur in seipsis voluntatis diffusionè quia tota anima eorum tendit in unum. E contrario autem mali non volunt conservari in integritate interioris hominis, neque appetunt ejus spiritalia bona, neque ad hoc operantur: neque delectabile est eis secum convivere, redeundo ad cor quia inveniunt ibi mala & præsentia, & præterita & futura, quæ abhorrent; neque etiam sibi ipsis concordant, propter conscientiam remordentem, secundum illud Psalmi: Arguam te, & statuam contra faciem tuam. Et per eandem probari potest quod mali amant seipsos secundum corruptiones exterioris hominis: sic autè boni non amant seipsos.

Et respondens ad secundum argumentum contra propositum Naturalis, inquit, amor est non totaliter tollitur à malis, tamen in eis pervertitur per modum jam dictum, nempe plus diligendo corpus quam animam; Observa illud pervertitur; nam hæc est ipsa quam diximus illius amoris perversitas, quo pater sanitatem filij plus diligit quam salutem; Unde non magis dicendum est diligere filium quam peccator seipsum.

Quod de sanitate non tantum intelligas, sed de fortunis, de dignitatibus, de cunctis mundi concupiscentis quas multi Patres avidius suis exoptant & procurant liberis, quam eorum salutem cuius sæpe iacturam faciunt pro illis temporalibus commodis conquirendis. Quod quidem patebit infra clarius. Vide in 2. parte, Feria 3. Hebdom. sanctæ, satis conformem his Veritatem:

Qui nimis suos diligit, non satis diligit.

Ne verò Patrem ullum latere possit quo constringatur præceptis circa salutarem filiorum institutionem, licet nullum exprimat in divinis præceptis, hæc opportunè præcedenti cōnectenda est Veritas:

Divina licet præcepta certis parentes erga filios non ligent verbis, non minus tamen parentes obligantur.

RATIO EST, Quia qui lege natura obligantur ad aliquid, non minus obligantur quam si divina præcepta certis & expressis eos ligarent verbis.

Sed parentes erga filios lege natura obligantur. Ergo non minus, imò & quadammodo magis obligantur.

1. 2. q.
100. 4. 5.

Totus discursus ex D. Thoma sumitur, qui ubi agit de præceptis Decalogi, rationem reddidit cur non æquè ponatur præceptum parentibus de diligendis & educandis filiis, sicut datur filiis de honorandis parentibus, Quia videlicet filii sunt aliquid patris, ut expresse docet Aristoteles in Ethicis; unde sicut non ponitur expressum de amore nostri præceptum, sic neque debet poni parentibus pro amore filiorum, quia hoc ipso quo se pater diligit, diligit filios qui sunt ipsius aliquid. Unde eisdem rationibus, inquit sanctus Doctor, non ponitur aliqua præcepta Decalogi pertinentia ad amorem filiorum, sicut neque et-

iam aliqua inordinantia hominem ad seipsum. Quænam sunt autem rationes cur non ponatur præceptum in decalogo de amore nostri? Hæc nempe inter alias, Quia præceptum hoc satis evidens est ex lege natura, lege æterna, lege divina, cuius signatum est super nos lumen quod dicitur vultus Dei, quasi Deus ipse cerneret qui hoc præciperet quod lege natura præcipitur, seu quod naturali videtur lumine non corrupto nec depravato. Unde idcirco appellatur, Incorruptum legis lumen.

Sicut itaque diceretur unicuique de amore rationabili sui ipsius, quod quanto minus expressis in lege positiva verbis producit hoc præceptum, tanto expressius obligat, quia lex positiva supponit esse præceptum naturæ tam evidens, tam per se notum, & ex se obligans, ut non modo necesse non fuerit illud exprimere, sed idcirco potius expressum non fuerit ut inde magis liqueret, quam id satis superque provisum esset à lege naturali; tanòque expressius per illam legem singulos obligari ad rationabilem sui ipsorum amorem, quanto minus illum expressis lex alia verbis præciperet. Sic planè de præcepto diligendi filios, quod est ipsum naturæ præceptum de se diligendo.

Quæ cum sint satis perpicua, quid contra peccetur à parentibus paulò latius esse producendum; videturque commodè, si Deus annuat, ex his Evangelii verbis posse depromi:

Incipiebat enim mori.

FORMATA INDE HAC PRACTICA VERITATE:

Ex Patre, vulnus est, quo mori filius incipit.

SENSVS ET RATIO EST, Quòd vulnus seu causa propter quam ut plurimum iuvenes incipiunt mori gratia, rebusque spiritalibus ac divinis, est mundanus affectus seu mundi concupiscentia. Sed mundanus hic affectus ut plurimum à Patre est, seu à parentibus propriis. Ergo inde vulnus est, quo mori filius incipit, & quod propterea diligenter ab omnibus præcaveri debet.

I. PUNCTUM.

SICUT est vita gratiæ, vita spiritus, vita spiritualis & Divina de qua dicebat Dominus, Ego veni ut vitam habeant & abund-

dantius habeant; Ita mors est illi vitæ opposita, mors gratiæ, mors spiritus, sive mors spiritualis de qua universim dicitur: Prudentia carnis mori est, & quæ in deliciis est, vivens mortuus est, 1. Tim. 6. Antequam verò quis mortem illam moriatur, solent ut plurimum præcedere in animo quædam dispositiones, velut febres in corpore quibus paulatim languescens animus deficit & incipit mori suo modo, sicut filius hic Reguli de quo est hodierna narratio. Tum verò sic dicuntur peccata venialia dispositiones ad mortale; sic naturalis libido non repressâ disponit ad depravatam consuetudinem; & consuetudo ad obstinatam perveraciam; sic illi denique de quibus hic potissimum agitur, mundani affectus dispo-

disponunt animum juvenilem ad hanc prudentiam carnis quæ mors est qua mundus penè totus interit, & de qua ipse Dominus, *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.*

Ad majorem autem intelligentiam possumus hic tripliciter mundanos istos affectus distinguere: primò ut sunt purè naturales, ipsaque est concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum & superbia vitæ, quæ cum innata sit unicuique nostrum, tam naturalis est in suo primo motu qui rationem omnem antevertit, quàm motus illi omnes qui dicuntur primò primi. De hac sic loquitur Apostolus: *Vides aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati,* suis videlicet motibus & affectibus nisi per Christi gratiam illis resisteret, nam quando illis resistitur, *Nihil, inquit, damnationis est iis qui sunt in Christo Iesu, qui nos secundum carnem ambulat.*

Secundò considerari possunt isti affectus, ut sunt omninò voluntarij, & in materia satis gravi, ac modo seu sine sic inordinatis ut mortale peccatum constituant, de quo sic sanctus Iacobus Apostolus: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus & illudus.* Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatū, peccatum verò cum consummatum fuerit generat mortem. Primò quidem per lethalem actum, tum verò post gravius per contractos inde habitus, & comparatam illam carnis prudentiam quæ mortis genus est longè damnosius, & unde minus exurgit.

Tertiò dicendi sunt medij quidam affectus inter illos duos positi, qui nec omninò sunt naturales & involuntarij, nec omninò mortales aut ita inveterati ut extremam illam generent & nutriant prudentiæ carnis mortem; sed cum mentem sollicitant & illiciunt ad peccandum, mens nondum quidem se totam illis permittit & abicit, at non etiam se negat illis totam; verum ex parte dissentit & consentit, vult & non vult pugnat & cedit, in duas claudicat partes. Primò quidem quæ pars est mentis superior videbatur palmam referre, tum verò post inferior incallescens ætate roborata, vires assumit à tempore, & pedetentim assurgens seipsa redditur in dies fortior, sitque illud quod de se nondum converso narrat Apostolus, *Cum essemus in carne, passiones peccatorum quæ per legem erant, OPERABANTUR in membris nostris ut FRUCTIFICARENT mortis.* Hoc est, contendebant, enitebantur, nondum quidem efficiebant, sed cōten-

debant ut efficere tanquam fructum mortis, peccatum quod mortale dicitur, quod est mors animæ, mors gratiæ, mors Dei viventis in anima mors illa quadruplex de qua in die pasche in 2. parte.

Tunc autem quando in pueris & adolescentibus sic incalescunt affectus, ut quæ sunt mundi appetant, delicias, honores, & divitijs, atque in illo appetitu quando sic pugnant & contendunt ut dictum est, fit quoddam vulnus in animis unde plurimum debilitantur, & paulatim incipiunt mori: nempe incipiunt mundanis illis plenè affectibus cedere, plenè velle quod suggerit cupiditas, quod libido, quod ambitio; sic omne caput languidum & omne cor moriens; à planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas: *vulnus & livor, & plaga tumens non est circumligata, nec curata medicamine, neque foras oleo.* Sic fortè David propterea de illo dixit quem nondum mortuum sanare volebat Deus, *Tu humiliasti superbum.* Id est, cum superbiere inciperet, & nonnullis superbiæ telis cum jam vulneratus esset, ne illis plenè moreretur, seu ne insolentius superbiere, tu humiliatione tanquam salubri medicamine sanasti vulneratum, & ad meliorem mentem revocasti.

O vel nunquam à superbia sic vulnerer; vel vulneratus sic humilier, ne in tali vulnere moriar.

II. PUNCTUM.

SED tale vulnus à Patre est: talis inquam affectus mundanus quo incipit mori filius, vel quo ad mortem vulneratur filius non aliunde frequentius provenit quàm à parentibus proprijs.

Non tantum quia genitores ipsi cum toti sint in his mundanis affectibus, transfundunt virus in filios quos generant: sed quia dum inter illos adolescunt domi filij, venenum hauriunt ex ipsorum dictis, exemplis, & factis. Quis enim nescit quantam exempla vini habeant ad exprimendam sui similitudinem, exempla præsertim domestica, præcipuè verò parentum in filios, si vel maximè filij sint adhuc teneri, molles & ceteri, ac denique si tantum eo trahunt exempla quò ipsa naturalis propendet in dolens: mirum profectò esset si tum filij non id saperent quod parentes; si tum filij non essent superbi & mundani cum superbis & mundanis parentibus. *Filij Ier. 7. colligunt ligna, & patres succendant ignem, & mulieres conspargunt adipem ut faciant placenta regina cæli, hoc est luxuræ vel fortunæ, & libens*

R. diis

illis alienis, & me ad iracundiam provocent. Nunquid me ad iracundiam provocant, dicit Dominus? Nonne semet ipsos in confusione vultus sui?

Quam nimis hæc apte conveniunt parentibus qui jam satis proclives in mundana filios, ipsi ultro impellunt eos, accendunt, urgent & aequunt, quæ verbis dum aliud domi nil resonat quam voces istæ, *Mundus, honor, divitiæ*: quæ factis, dum in filiis nihil parentes curant ambitiosius quam si fuerint splendidi, si exculsi, si venusti, si ad mundanos mores compositi; quæ denique pravis exemplis, dum ipsi ut dictum est toti sunt patetres in illo mundano fastu, vanoque rerum splendidarum apparatu.

Nhm, 26 *Falsus est grande miraculum, inquit Scriptura ut Core pereunte, filij illius non perirent. Grande scilicet miraculum quod filij non fuerint similes Patri, nec in culpis & pœnis fuerint involuti. Non id ordinarium, non id solitum, non id cœteris commune familiis ubi Patrum facta sectantur filij.*

Eccl. 41. Sic propterea sapienter Ecclesiasticus, *Filij a-bominationum sunt filij peccatorum, De Patre impio queruntur filij, quoniam propter illum sunt in opprobrio.* Nunquid propter Patrem in opprobrio fuit ille adolescens Romanus de quo sanctus Bernardinus, Gerson parisiensis, & alij scribunt qui cum extremo supplicio damnatus esset jam jamque tollendus è medio, sic Patrem voce libera est affatus: *Tu me Pater suspendis, tu me interficis: dum enim flagitiosam meam vitam non emendasti, tu me in hanc contumeliosam mortem impulisti.* Non ait filius se ad flagitia fuisse impulum à suo Patre, sed tantum non fuisse correctum & emendatum: quid dicit igitur Patri filius quem ipse Pater in vitium & in mortem provexit! Rara sunt quidem illa supplicia, rara sunt illa flagitia quibus in publicum & infame devenitur opprobrium: Sed tamen veram esse oportet Sapientis sententiam, quæ vox ipsius est Veritatis: certum & constans id esse oportet quod ille Sapiens dixit propter Patrem fore in opprobrio filium sive sit hujus vitæ, sive alterius opprobrium, nonne certò constat fore opprobrium? Et nonne hoc tantò gravius timeri debet probum in altera, quanto minus in hac timetur vita?

Pr. 23. Quod ut apertius tibi pateat, recole quod alius dixit Sapiens in Proverbis, *Noli subtrahere à puero disciplinam, si enim percusseris eum virga, non morietur, tu virga percussit eum, & animam eius de inferno liberabis.* Aut certe nisi

percutias, nisi corrigas, nisi emendes, tu animam ejus ad inferos rapis, tu in illud opprobrium eam conjicis de quo Propheta Ieremias: *Confundentur vehementer, quis non intellexerant opprobrium sempiternum quod nunquam delebitur.* Confusio certe vehementer cum dicitur Patri filius, cum matris filia: Infelix Pater, infausa parens, cui me huc tecum devolvisti? *Hos ego patres, inquit sanctus Chrysostomus, parricidii ipsi immaniores & sceleratiores dixerim: illi enim corpus ab anima separant, ipsi & animam & corpus aeternis ignibus tradunt.*

III. PUNCTUM

HINC ergo patet, non tantum quod à parentibus illud sit vulnus quo incipiunt mori filij qua morte dixerimus, nec quomodo solammodo filij filio damnosum istud vulnus: at vero etiam quam sit ipsis parentibus lucrosissimum, infame, parvendum, & omni modo cavendum sicut de Scripturæ sanctæque Patres admoneant.

Filij tibi sunt, ait Ecclesiasticus, erudi illos & curva illos à pueritia illorum. Et tibi sunt, serva corpus illarum, & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Quod & postea gravius reprecens: *Equus, inquit, indomitus evadit durus & filius remissus evadit impræcepti. Lacta filium, parvum te faciet. Lucte cum eo, & contrivabit te. Non corripit illi se doleas, & in novissimo obstupescit denter tui, Non des illi potestatem in inveniente, & de despicias cogitatus illius. Curva cervicem ejus in juvenute, & tunc de latera ejus dum infans est, ne forte indueret, & non erudat tibi, & erit tibi dolor animæ. Doce filium tuum, & operare in illo, ut in turpitudinem illius ostendas.*

Quibus conformiter sanctus Chrysostomus: *Noli propter filios periri: illos quippe cum acerrime coercere debuisset, verbis tantum lenibus monuit.* Quocirca dum illis molestus esse severa increpatione recusat & illos & seipsum unà perdidit. *Audite hoc Patres, vestrosque filios in disciplina & correptione Domini erudite summa cum diligentia.* Et multa inter alia, quæ ibi fusè prolequutus, notandum istud quod urgeat vehementius: filijs non rectè institutis præstat pauperes esse quam divites. Nam paupertas, inquit, vel invitò coercet atque intra virtutis limites continet: opes verò ne volentes quidem pudicè, temperanterque vivere sinunt, verum exorbitare faciunt, atque pervertunt, multisque innumeris subjungunt, quando scilicet malè instituti sunt, nam paulò ante

ante dixerat: Si quidem illi fuerint improbi, nihil eis pecunia proderunt, sin autem probi, nihil ex paupertate laedantur. Et alibi perpendens illud quod de Jobo dicitur, Offerebas holocausta pro singulis, dicebat enim, ne forte peccaverint filij mei: VLL ANE, inquit, jam nobis erit excusatio quando is qui ante gratiam, ante legem fuit, nullo sacrarum literarum magisterio instructus, tantam filiorum offendit gestum que providentiam, ut de incertis quoque eorum, & oculis tremere, pavoretque delictis.

Sic sanctus Gregorius Verba hæc Saul exponens, vivit Dominus, quia si per Ionatham filium meum factum est, absque retractione morietur: ANTIQVATRES, inquit, ut Deo placerent ad mortem filij etiam non parcebant: Nos autem eos quos secundum carnem diligimus, etiam tenui asperitate verborum insequi non audemus. Ecce qui ad regnum, filium nutrebat, dicit, quia si per eum peccatum factum est, absque retractione morietur: nos peccantes ceruimus, & obijurgare peccantes aut nolimus, aut tememus: Cur ergo hoc facimus, nisi quia Deum sicut illi nequam diligimus.

Ap̄i autem sanctus Ambrosius: Natura pingora, Dei beneficia sunt, nec quisquam debet plus amare beneficium quam Benefactor em.

Sanctus vero Hieronymus, ad Lariam de institutione filie plurimum est in hoc argumento, unde hæc sparlim collecta sunt. Non sunt, inquit, contemnenda quasi parva, sunt quibus magna consistere non possunt. Ipse elementorum sonus, & prima institutio præceptorum aliter de erudito, aliter de rustico ore profertur. Vnde & tibi est providendum, ne ineptis blanditiis foeminarum, demerata dicere verba filia consuescat. in auro atque purpura ludere: quorum alterum lingua, alterum moribus officit: ne discat in tenero quod ei postea de secundum est Difficili er eraditur, quod rudes animi per biberunt. Lanarum conchyliis quis in pristinum candorem revocet? recens testa diu & saporem retinet, & odorem quo primum imbuta est. Græca narrat historia, Alexandrum, potentissimum regem, obijurgare dormitorem, & in moribus, & in incensu, Leonidis pedagogi sui non potuisse carere vitis quibus adhuc parvulus fuerat in seclis: proclivis est enim malorum emulatio: & quorum virtutes assequi nequeas, citò imitari vitia. Cave ne aures ejus perforas: ne cerussa & purpurisso consecrata Christo ora depingas: nec collum auro & margaritis premas: nec caput gemmis ornas: nec capillum irruas, & ei aliquid de gehenna ignium aspicere, habeat alias margaritas, quibus

postea venditis, emptura est pretiosissimum margaritum. Prætextata, nobilissima quondam femina, jubente viro Hymettio, qui patruus Eustochij Virginis fuit, habitum ejus cultumque mutavit, & neglectum crimem mundano more texuit vincere cupiens & Virginis propositum, & matris desiderium: & ecce tibi, eadem nocte cernis in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitantem pœnas, & hac verba frangentem: Tunc ausa es viri imperium præferre Christo tu caput Virginis Dei, tuis sacrilegis atrectare manibus: qua jam nunc arefcent, ut sentias exoruita quæ feceris: & finito mense quanto, ad inferna duceris. Sin autem perseveraveris in scelere, & marito simul erubaberis, & filiis. Omnia per ordinem expleta sunt, & seram misera penitentiam velox signavit interitus. Sic ulciscitur Christus violatores templi sui, sic gemmas & preciosissima ornamenta defendit. Et hoc retuli, non quod insultare velim calamitatibus infelicium, sed ut moneam, eum quanto metu, & cautione servare debeas, quod Deo spondidisti. Heli Sacerdos offendit Deum ob vitia liberorum, Episcopus fieri non potest, qui filios habuerit luxuriosos, non subditos. At de contrario de muliere scribitur, quod salva fiet per filiorum generationem, si permanserit in fide, & Charitate, & sanctificatione cum pudicitia. Si perfecta atq; sui juris, imputatur parentibus: quanto magis lætens & fragilis, qua, juxta sententiam Domini, ignorat dextram & sinistram, id est, boni & mali differentiam: si sollicita provides, ne filia percussatur à viperâ: cur non eadem cura provideas, ne feriat a malleo univere terræ: ne bibat de aureo calice Babilonis: ne egrediatur cū Dina, & velit videre filias regionis alienæ, ne ludat pedibus ne trahat tunicas: venena nō datur, nisi melle circumlita: & vitia non decipiunt, nisi sub specie umbræque virtutum. Et quo modo, inquit, peccata parvum filius non redduntur nec filiorum parentibus, sed anima, qua peccaverit, ipsa morietur; Hoc de his dicitur, qui possunt sapere, de quibus in Evangelio scriptum est, at at em habet, loquatur pro se, qui autem parvulus est, & sapit ut parvulus, donec ad annos sapientia veniat, & Pythagora littera Y eum perducit ad brivum, tam bona lit Pythæ ejus quam mala parentibus imputantur. Nisi forte existimas, Christianorum filios, si baptisma non receperint, ipsos tantum reos esse peccati. & non etiam scelus referri ad eis quæ dare noluerint, maxime, eo tempore, quo contradicere non poterant, qui accepturi erant: sicut de regione salus infantium, majorum lucrum est.

1. Reg. 2.
1 Tim. 3.
1 Tim. 2.

Hier. 50.
51.
Gen. 34.
Ez. 16.

Joan. 9.
Virgil. e. 6
lit Pythæ
gor.

Denique quod ad rem propius, & quod concludat omnia; Nihil in te, inquit, & in patre suo vident, quod si feceris, peccat. Memento te vos pa-

rentos virginis, magis eam exemplis doceri posse quam vocis. Cito flores pereunt: cito violetae & lilium, & crocum pestilens aura corrumpit.

Dixit ergo Iesus ad eum: nisi signa & prodigia videritis, non creditis.

Credebat regulus Christum Dominum, verum esse quidem eximie sanctum, cum alioquin ad illum non accessisset sanandi sui filii causa. Sed cum rogat eum ut propius ad infirmum accederet, non credit illum esse Messiam, illum esse Christum, illum esse Deum, qui possit æque absens ac præsens quod velit facere, sicut proximè crediderunt Samaritani sine ullo quod viderint signo & prodigio; unde hic meritò arguitur & omnes universim qui modicæ fuerint fidei, contra quos multa passim in singulis partibus, ac præsertim in tertia, in die Transfigurationis Domini, ubi hæc Veritas nunquam satis perpensa proponitur;

Nullus est Christianus qui non credat Christum esse filium Dei, & vix ullus est Christianus qui hoc verè credat.

Vide & supra in hac parte, Fer. 2. Hebdom. 15. Quibus adungi potest & fusius explicari hæc Veritas;

Major est insania, non credere Christo quam Christum.

SENSVS & RATIO EST, Quòd sit illa major insania qua à sana mente magis exorbitat. Nam cum insania sit sanæ menti opposita, profectò illa major est insania quæ sanæ menti magis opponitur.

Sed non potius credere Christo quam Christum, magis à sana mente exorbitat. Id est,posito quòd credas Christum esse Dei filium, magis opponitur sanæ menti quod Christo loquenti non credas, quam si non crederes illum esse Deum. Si enim Christum crederes Deum, tamen non crederes, crederes Deum vel decipi vel decipere; crederes Deum vel non sapientem vel non veracem. Nam si non credis quod dicit Christus, idcirco non credis quia non id putas verum: si autem non putas verum, non aliunde est quam quod ipse vel nesciat, ac

proinde non sit sapiens & decipiatur: vel quod te decipiat, & non sit verax. Quæ omnia sic sanæ menti adverterantur ut nil sit illi magis oppositum. Potuit namque Christus non esse, potuit Deus non esse homo qui dicitur Christus. Sed posito quòd Christus sit, non potest non esse sapiens, non potest non esse verax, non potest falsum dicere, non potest false non credi. Ac proinde quisquis illum credat esse Deum, & tamen loquenti non credat, magis à sana mente exorbitat quam si non illum credat Deum. Sic eruditè & Christianè Joannes Picus Mirandula Comes qui auctore Bellarmino vir ingenio fuit & doctrina, pro veritate, maximus; Vixit enim annos solum triginta tres, & obiit anno Domini 1494. Docet autem non modò hanc esse majorem insaniam, Christo non credere, sed multos Christianos hæc insanire insanè, quos inter, vide Lector, vel Auditor, num te annumeret.

Tenet me, inquit, Deum testor, aliquando cessasti quasi, & stupor quidam, cum mecum incipio studia hominum, aut ut dixerim significans, meras insanias, nescio an cogitare potius quàm dolere, mirari an deplorare? Magna enim profectò insania Evangelio non credere, cuius veritatem sanguis Martyrum clamat, Apostolica sanans voces, prodigia probant, ratio confirmat, mundus testatur, elementa loquuntur, demones consentunt. Sed longè major insania si de Evangelii veritate non dabis, vivere tamen quasi de ejus falsitate non dubitares. Nam si illa sunt vera, difficilissimum esse ingredi regnum celorum, quid cumulantis quotidie divitiis inhiamus? Et si illud est verum, quærensam gloriam, non qua ex hominibus, sed qua ex Deo est: cur de iudicio hominum semper pendemus? Deo placere nemo est qui eures. Et si firma in nobis est fides, futurum aliquando, ut Dominus dicat, Ite maledicti in ignem æternum: & rursum, Venite benediciti, possidere regnum paratum vobis à consuetudine mundi: Cur nihil minus aut simemus quàm gehennam, aut speramus quàm regnum Dei? Quæd possumus aliud dicere quàm multos esse nomine Christianos, sed re paucissimos?

Dicit

Dicit ad eum *Regulus, Domine descende priusquam moviatur filius meus.*

De constanti & efficaci oratione, vide quae multa producantur in 2. parte, Feria 2. Hebdom. 9. post Pascha, in Rogationibus.

Dicit ei Iesus: *Vade, filius tuus vivit.*

Illam enim ipsam horam, reliquit eum febris, & bene habuit. Cur potero febres animi non sic jubente Christo sanantur? Quia nempe febricitans non sic a quo animo vult sanari. Quem in seculum satis apte conveniunt hae Veritates:

Febris animi, animo longè periculosior, quàm febris corporis, corpori.

In 1. parte, Feria 5. Hebdom. 2. post Epiphan.

Non dixeris, per Deum abest.

In eadem parte, Dominica 3. post Epiphan.

Quod gravius in te est malum, hoc minus vis sanari.

Ibid. Feria 4. Hebdom. 6.

Quod videris tibi velle, velles quidem, sed verè non vis.

In 3. parte, Feria 2. Hebdom. 12.

Cognovit ergo Pater quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus, filius tuus vivit: Et credidit ipse, & domus eius tota.

VERITAS PRACTICA.

Qualis Paterfamilias, talis tota plerumque familia, Sed quid à tuis velis, id primum à te.

RATIO EST, Quia si quid à tuis obtinere velis, oportet illos esse persuasos, hoc esse bonum quod velis, & te id verè ac rationabiliter velle. Nonne cetera?

Sed nisi hoc primum à te obtineas, non erunt ita persuasos: Nam si bonum esset, cur tibi non procurares? aut si bonum non est, quomodo id eis rationabiliter pones velle? Quomodo increpare sinolus? Nonne sic ratiocinatur Apostolus contra id docentem quod non facit? Confidit seipsum esse ducem caecorum, lumen eorum qui in tenebris sunt. erudicorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae & veritatis in lege. Qui ergo alium doces, teipsum non doces? qui praedicat non furandum, furaris? Et quae alia prosequitur, q. d. quomodo id te putas sua furum aliis quod persuasum tibi non habes? Hic est primus inter duodecim abusionis gradus qui apud sanctum Cyprianum referuntur, cum quis ad verba non adjungit opera: & redditur ratio. Nunquam enim sit efficax constituentis auctoritas, nisi eam efficiat operis cordi assuetis audientia.

Sic praeclare sanctus Prosper: Non potest dicere contemptoribus admonitionis sua. futurum vis cogitare iudicium, quod ipse fore non cogitat: c. 15. amatoribus saeculi, nolite diligere mundum, si eum mundi amor delectat: ambitiosus, ambitioni suam imponit, si eum ambitio ruinosam praecipitat: & quidquid boni non facit, aut male committit, nec jubet fieri nec vetabit, quia necessarium dicendi auctoritatem contrarietate sua actionis aut amittit, aut minuit. Neque tam Hom. 8 in Gen. considerantur ea quae à nobis dicuntur, inquit sanctus Chrysostomus, quàm quae à nobis aguntur. Et ut scias rem ita se habere, licet infinitas tantum philosophemur verbis, & de patientia differamus: & cum tempus fuerit, eam operibus non demonstramus, non tantum proderunt verba, quantum nocebunt opera.

Quandam autem ipsa valeant opera, sic idem alibi proficitur omni tuba, documenta operum ibid. hom. clariora esse, vitamque mundam ipsa luce clariora: & multo fidelior, inquit, & certior doctrina operam quàm sermonum. Nam qui talis est, etiam silens, & cum non videtur, docere potest. & alios quidem qui illum vident, alios verò qui de illo audiunt: & multa fructur Dei gratiam non solum propter se, sed & propter alios qui illum vident & incitantur ut glorificent Dominum.

Denique vox illa Sapientis, vox Dei est; &

Eccl. 10. *cuiusdam iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis est rector civitatis, tales sunt inhabitantes in ea. Quod de privata posse dici domo quis dubitet? Imo & de unaquaque seorsum rationali sive intellectuali persona circa cæteras animi seu corporis sui facultates, vei um est dicere & fructuosum cogitare:*

Qualis est intellectus, talis & reliqua tota intellectualis creatura.

Id est, talis voluntas, talis uterque appetitus, tales affectus, tales oculi, talis lingua, talis denique totus homo interior & exterior. Ab intellectu tanquam à rectore civitatis, sive tanquam à Patrefamilias, sic pendet omnia, ut quantum intellectus de Veritatibus practicis fuerit bene persuasus, tantum de illo ac de cæteris cuiusque personæ partibus dici possit, *Credidit ipse & dominus eius tota*: Tota se conformabit intellectui: tota in genere motum quam vocant qualitatem inde fortietur tanquam à primo movente naturali.

Ratio est, quia tota in genere motus qualitas cuiuscunque persona attenditur ex rationali motu, quo illa fertur circa bonum & malum.

Sed illa rationalis motus quo quævis persona fertur circa bonum & malum, pendet ab intellectu tanquam à primo movente naturali.

Ergo & ejus inde qualitas, ac proinde qualem se totum quisque velit, talem sibi ante eum gratia procurat intellectum.

Discursus extendi potest plus minusve largiter, prout cuique visum erit; nam propositiones ita sunt planæ & fecundæ ut vel paucis adjectis intelligantur, vel certè pluribus tractari queant; nos hic paucis singulas attingemus. Prima sic declaratur, nam quod in genere moris, qualitatem cuiuscunque personæ facit, est ejus bonitas vel malitia: bonitas autem vel malitia personæ petitur ex ejus actibus tam internis quàm externis: Actus verò formantur ex illo rationali motu quo persona fertur in objecta talium actuum. Rationalis porro motus is est qui cum prævia cognitione, cum sufficiente advertentia & libertate producitur circa id quod æstimatur bonum vel malum mortale, id est, quod meretur laudem vel vituperium, præmium seu poenam: sive id purè ex objecto, sive ex fine quo illud intenditur, sive ex aliis circumstantiis tale bonum vel malum oriatur, nihil modò refert; factus est quod ex illo actu resultat funda-

mentalitas quædam ratio que denominetur Agens coram Deo, & qua in veritate sit bonus vel malus, bonitate vel malitia non erit quamquam vocant sed moris; unde ad evidentiam propositionis nisi sic patet, quod sicut illa bonitas vel malitia qualitatem agentis personæ faciunt, sic ista qualitas attenditur ex rationali quam diximus motu quo fertur circa id quod bonum vel malum ex se est, aut ex præcepto, vel sine intento.

Nu quid propterea quæritur in Cantico Canticorum *qualis sit dilectus ex dilecto*; Et respondetur, *Candidus & rubicundus*; Id est, qui sic purè & candidè feratur in bonum quodlibet, ut nisi sic feratur, erubescat, & ipsum potius effundat sanguinem quo totus purpurascit, quam non sit totus candidus.

SED, quæ est altera propositio, ille rationalis motus quo quævis persona fertur in bonum vel malum pendet ab intellectu, tanquam à prima causa movente naturali. Nam voluntas cuius est bonum appetere, & secum reliquas corporis & animi facultates eò attrahere, non fertur in illud bonum nisi prout est apprehensum, nisi prout est propositum ab intellectu sive id verè bonum sit sive falsum, quale omnino intellectus voluntati proposuerit, tale voluntas prosequetur; unde licet ex se malum nunquam voluntas velit, si tamen intellectus proponat illi malum sub specie boni apparentis, statim illud malum tanquam bonum prosequetur, tam ardenti appetitu & affectu perinde ac si verè bonum esset; cum enim cæca sit ex se facultas, totumque suum lumen ab intellectu hauriat, profectò quale illud cunque fuerit quod intellectus illi objicit, sive bonum sive malum, non aliter illud prosequetur aut fugiet nisi prout ab illo sibi fuerit representatum. Et verò tamen quia non necessariò, sed liberè fertur voluntas quocunque fertur, potest quidem nolle bonum quod proponit illi intellectus: sed, o miram intellectus eminentiam, non recusabit illud voluntas bonum, nisi prius ut dictum est intellectus bonum illud aliter statuatur & proponatur, vel sub specie mali alicujus, vel sub ratione minoris boni quod præ alio meliori voluntas deferat; adeo verum est & constantissimum quod habet Propositio, rationalem illum motum quo persona quævis fertur in bonum vel malum pendere ab intellectu, tanquam à suo naturali movente seu motivo.

Quæ omnia fusius apud sanctum Thomam videntur.

1.2.9.

4.1.

1. p. 82.
a. 4. ad 3.

Exib. 7.

Luc. 4.

Marci 9.

Hebr. 11.

L. de gr.
c. lib. ar.
bit.

videri possunt, ex quo illud unū præcipuè referas quod cum suo etiā modo volūtas intellectum præcedat & moveat, ad suorum videlicet exercitium actuum, ne forte inde circumsum aut processum in infinitum arbitreris, sic ad rem nostram peropportundè. Non oportet, inquit, procedere in infinitum sed statim in intellectu sicut in primo. Omnem enim voluntatis motum necesse est quod præcedat apprehensio, sed non omnem apprehensionem præcedit motus voluntatis, sed principium considerandi & intelligendi est, aliud quod intellectuum principium alius intellectus nostro, quod est Deus, qui scilicet primò lumen inijungit quo post intellectus voluntatem illustrat & moveat. Unde tandem quid sequitur, nisi quod Qualis intellectus, talis & reliqua tota tota intellectualis creatura, cujus qualitas est à bonitate ipsius, & bonitas à bono volitò, bonum autem non sit volitum nisi prout erit apprehensum, & ab intellectu propositum.

Voca virum tuum dicebat Samaritanæ Dominus, Id est, inquit sanctus Augustinus, præsentia intellectum tuum non me capis, non me intelligis, a sensu est intellectus tuus, voca virum tuum. Nonne propterea dictum, omnia possibilis sunt credenti; & fide Sancti omnes sanctitatem suam sunt affecturi? Hoc primum est quod Deus nobis largitur donum. Unde S. Augustinus, fides, inquit, etiam non petita conceditur ut ei potentes alia concedantur.

Quæ propter accuratè percolendus intellectus Evangelicis veritatibus quarum ductu totam regat sibi subiectam familiam, id est, cunctos affectus, motus & sensus hominis: nec minori diligentia d. suadendus est falsis mundi ac carnis persuasionibus, quarum tanta vis est in animum ut si totus inde à virtute non abducatur, certe multum distrahitur; & tota quam patitur difficultas in virtutum actibus exercendis, inde vel inaximè provenit quod in diversas rapiatur partes, nec se plenè totum dedat veritati cogitandæ. Hoc agnovit sanctus Augusti-

nus cum miratus quare magis obediret corpus animo quam animus sibi, hanc reperit causam quod alius est animus in his quæ spectant ad se ipsum movendum, & his quæ pertinent ad externos corporis motus. Unde hoc monstrum, — L. 8. Con. quit, & quare istud? Imperat animus corpori & paratur statim, imperat animus sibi & resistitur! Imperat animus ut moveatur manus, & tanta est facilitas ut vix à servitio discernatur operium. Et animus animus est, manus autem corpus est. Imperat animus ut velit animus nec aliter est, nec facit tamen. Unde hoc monstrum & quare istud? Tum verò causam refert partim in intellectum, partim in voluntatem: In intellectum quidem quia non se totum applicat ad id quod si solum cogitaretur moveret plenè animum ad virtutem: In voluntatem verò quia distrahit intellectum ad alia cogitanda quæ à bonis operibus animum avocant aut retardant, & hanc vocat agilitatem voluntatis quam sic describit sanctus Prosper: Agilitudo animi rationalis est, cum bonis inferioribus delectatus, superiora ex parte appetit, & ex parte non appetit, ideoque in duas dividitur voluntates, cumque una est, tota non est, & hoc adest uni, quod deest alteri. Uadenam verò deest, & quenam origo totius mali? Sic paucis & expedite S. Thomas: Imperfectum est imperium animi in seipsum & contingit ex hoc quod ratio ex diversis partibus moveatur ad imperandum vel non: unde fluctuat inter duo, & non perfecte imperat.

L. 8. Con. 1. p. 6. 2.

In. Sent. S. Aug. num. 178

1. 2. q. 17. a. 5 ad 1.

Quamobrem in hoc unum tota tenet praxis, ut quantum cum divina grana divinis Veritatibus te addices pervolvendis, tantum humanis contra oppositis falsitatibus excludendis te applices, nihil ut profus te impediatur, quo minus uni vacare Deo ac virtuti exercendæ possis; atque ex illis sis quos in intellectibus manuum suarum deduxit Deus. Habent quippe manus intellectum, quando intellectu cuncta reguntur opera.

HAC HEBDOMADA, Historia cæci nati, à Christo Domino illuminati, prout refertur capite 9. Joannis, subministrabit consideraciones & veritates quæ potissimè eò spectent ut discamus lumina seu divinas Gratias religiose recipere, nec non fideliter in effectum adducere.

FERIA

F E R I A S E C U N D A .
DE QVADAM CÆCITATE NATVRALI QVÆ
LIBENTER FERENDA EST, AD DEI
GLORIAM.

*Neque hic peccavit, neque parentes eius, sed ut manifestentur opera
 Dei in illo. Joann. 9.*

VERITAS PRACTICA

*In tenebris quies: dicendumque cum Jobo, in
 tenebris statui lectulum meum.*

*SENSVS EST, Quod sicut in tenebris sive
 nocte post diurnum laborem capitur quies, ita
 nox quaedam est cæcitatũ humana: sunt qua-
 dam tenebra naturalis ignorantia multarum
 rerum quas & scire vellemus & quas tamen
 nosse scire vult Deus: in quibus tenebris om-
 nino quiescendum.*

*RATIO EST, Quia ibi omnino quiescendum
 ubi divina voluntas & providentia purius a-
 gnoscat & colitur.*

*Sed in illa cæcitate ac tenebris naturalibus, divi-
 na voluntas & providentia purius agnoscat
 & colitur.*

*Ergo ibi omnino quiescendum, & cessandum à sus-
 pervacuis quas Scriptura vocat curis, nec cu-
 riosius investigandum quod nos latere vult
 Deus*

I. PUNCTUM.

EXIUIT Iesus de templo, & prateriens
 vidit hominem cæcum à nativitate, &
 interrogaverunt eum discipuli ejus: Rab-
 bi, quis peccavit, hic aut parentes ejus ut
 cæcus nasceretur? Respondit Iesus, neque hic pec-
 cavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur
 opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus
 qui misit me, donec dies est: Venit nox quando
 nemo potest operari, quamdiu sum in mundo, lux
 sum mundi.

Non destitit quidem Dominus esse lux mun-
 di, postquam mundo relicto ascendit in cælum,
 sed non eo tamen modo lux est quo dum inter
 homines versabatur, nempe illos docendo quæ
 verbis, quæ exemplis, quæ miraculis, quale est i-

stud cæci nati quod tam multis abundat docu-
 mentis ad divinam in nos agnoscendam provi-
 dentiam, & diversam quibus nos regit gratia-
 rum efficientiam, ut vix tota sufficiat illis consi-
 derandis Hebdomadada.

Cum autem primò hic cæcus nobis exhibea-
 tur in sua cæcitate natus ut in illo divina mani-
 festentur opera, sic primum hoc inde conside-
 randum elicitur, quòd sit innata nobis quædam
 naturalis cæcitas & rerum ignorantia plurima-
 rum, quæ nos particulatim spectant, & quæ
 proinde vehementer appetere mus scire ac inte-
 ligere, quas tamen nos ignorare melius judica-
 vit Divina providentia, majoremque Deo glo-
 riam, ac solidiorem nobis utilitatem inde pro-
 venturam declaravit, si quas cognitioni nostræ
 metas posuit tranquillè servaremus, neque plu-
 ra curiosius referre tentaremus quam ille ordi-
 nasset aut permitteret aut revelaret.

Quod non modo de arcanis illis & augustis
 Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis, & Eu-
 charistiæ mysteriis dictum putes, sed de nostro
 præsentis ac futuræ vitæ statu, deque tot miran-
 dis divinæ gubernationis effectibus, quorum
 vel nescitur causâ, vel quæ apparet tam aliena
 judicatur ab humano sensu, ut vix à Deo proce-
 dere crederetur nisi sic fides credendum propo-
 neret. Cur damnatus infans antequam natus,
 cur ex geminis unus servatur ad gloriam, & al-
 ter in peccato perit? An amore vel odio digni-
 simus, id est, an vivamus in gratia vel in ea mo-
 rituri simus: quis hominum certò novit? Quis
 se vel unius veræ virtutis actum exercere cog-
 noscit? Delicta porrò quis intelligit? Quo vel
 loco vel tempore vel quo tandem modo mors
 est obeunda? Quo in gradu virtutis simus? An
 vitia virtutes superent? An vel unum expulsum
 vitium, an vel una comparata virtus? Quid res-
 tet ex inchoato perfectionis stadio? Quid, quod
 nequidem fortè est à nobis inchoatum!

Nonne

Nonne in his omnibus cæcimus? Nonne hæc gravis & molesta est cæcitas? Nonne libenter cum Davide diceres, *Notum fac mihi domine finem meum, & numerum dierum meorum quia estus sciam quid desit mihi?* Sed in hoc ipso dicendo cæcitates; & quid dices ignorares. Non enim petebat David, quod verba sonant, ut sibi notum fieret quod laebeat, *Qua vitiosa curiositas*, inquit Bellarminus, *& temeritas quadam fuisse. sed alio sensu dixit, unde & promisit, locutus sum in lingua mea: notum fac mihi Domine finem meum;* Id est, non sum locutus in lingua quam omnes intelligunt, sed lingua mihi nota, & sensu quo soli Deo loquor. Nempe ut notum habeam finem meum, quam sit brevis & cito verurus, ne vana spe vitæ longioris decipiar, sed sicut revera est vitæ citissima, & tempus velocissimum sic de his sentiam & cogitem, meque ad instantem cum tua gratia parare possim exitum.

Quæ quàm sit vera & germana loci hujus expositio, facile probant sequentes Psalmi versus: *Ecco mensurabiles posuisti dies meos, & substantia mea tanquam nihilum ante te; Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.*

Quamobrem de his non est torquendus animus sed potius tranquillandus, atque in ipsis tenebris sternendus cum Jobo lectulus, id est omnino paranda requies, quia scilicet ibi vel maxime quiescendum ubi Divina providentia & voluntas purius ac simplicius agnosci potest ubi nulla vel rara est rationum humanarum permixtio: ubi cum antiquis illis Patriarchis solum dicitur, *A Domino egressus est sermo, non possumus extra placitum ejus quidquam aliud loqui;* Vel cum Heli sacerdote, *Dominus est, quod consummavit in oculis suis faciat:* Aut cum Davide, *Dominus precepit ei ut malediceret David, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?* Aut cum Juda Maccabæo, *Sicut fuerit voluntas in cælo, sic fiat in terra.* Aut denique cum Christo Domino, *Ita pater, quoniam sic fuit placitum ante te.* Nonne sic loquendum & sentiendum? Nonne sic loquendo & sentiendo tam verè quiescitur? Nonne sic olim primi Christiani loquebantur, de quibus in Actis Apostolorum expressè legitur, *Qui vivimus dicentes, Domini voluntas fiat.*

II. PUNCTUM.

SED in illa cæcitate ac tenebris naturalibus, Divina Voluntas & Providentia purius agnoscentur, & colitur.

Hægenusque Pars quarta.

Quia videlicet cum nulla ut supponimus appareat humana ratio vel causa naturalis ad quam proximè referri possint quæ videmus, aut quæ potius non videri diximus: solum hoc refertur ad unam Dei voluntatem & providentiam recurratur, in eaque sola sistatur, sola consideretur, sola colatur & adoretur, sicut in cælo Divinam Beati voluntatem propterea maxime venerantur dicentes, *Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem, & virtutem quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.* Sic prorsus dicendum esset in omnibus quorum etiam apparet causa & ratio, sed cum homines visibilibus & humanis magis adhaerescant quam invisibilibus & Divinis, hinc fit ut tantò minus divinam voluntatem omnium procreatricem & nutricem agnoscant, quantò magis simul cum illa considerant concurrentes alias causas naturales: unde id etiam ex oppositò fieri dicendum est quod quantò minus naturales & humanae spectabuntur rationes, tantò magis Divinæ occurrent, eæquæ solæ nostros sic occupabunt animos, ut quisquis possit cum Davide dicere, *Quoniam non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini, Domine memorabor justitia tua solius.*

Quæ Divina justitia tripliciter ad rem nostram potest intelligi. Primò ut sit æquitas judiciorum & voluntatum Dei quibuslibet in rerum casibus, nihil ut aliud tam memoretur quam sola illa justitia, de qua sic idem aliter Psalmes Regius, *Cognovi Domine quia æquitas judicis tua, & in veritate tua humiliasti me.* Secundò ut sit illa quam vocant vindictiva justitia, quæ quantumcumque nos graviter puniat licet peccata non agnosceremus, non tamen repugnemus, non conqueramur, sed illius justitiæ memoremur solius quæ semper infra condignum punit, atque intelligamus, ut est in libro Job, *Quod multò minor exigamur ab eo, quàm meretur iniquitas nostra.*

Tertiò denique justitia Dei quæ sola memoretur in adversis, illa est qua dicitur Deus solus esse bonus, sanctus, & justus, in cuius conspectu nihil nisi peccatores sumus, nec sit ulla digna nostra justitia seu virtus quæ coram eo se audeat producere, quasi ex se mereretur vel inflicta nobis flagella procul avertere, vel ampliora conciliare beneficia. Verè scio quod ita sit, dicebat Job, *Quod non justificetur homo composuit Deus, Qui etiam si habuerit aliquid justum, non*

S

respon-

respondet; sed meum iudicem deprecabor. Sic & Propheta Daniel, Neque enim in justificationibus nostris, prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Exaudi Domine placare Domine, attende & fac; ne moreris propter temeritatem meam. Sic denique S. Augustinus in hunc ipsum versum, Domine memorabor iustitiam tuam solum, O SOLIUS, inquit, quid addit solius, rogo vos? sufficeret, memorabor iustitiam tuam. Solius, inquit, prorsus, ubi meam non cogito. Iustitia tua sola liberat me, mea sola non sunt nisi peccata.

III. PUNCTUM.

ERGO in tenebris requies, in quibus divinos purius & attentius consideratur voluntas ac providentia, cuius sola consideratio sic penitus mentem tranquillat, ut quemadmodum ait Sapiens de illa solum cogitare, sit sensus consummatus. Id est, totum in ea cogitatione contineatur quod merito possit requiri ad confirmandam animi tranquillitatem. Sic ille alius Sapiens qui Ecclesiasticus dicitur miris loquendi nodis, & quid sit illam cogitare sapientiam quæ est ipsa Dei providentia, & quanta sit in illa cogitatione copia bonorum omnium ac præsertim quietis animi, sic declarat: *Beatus vir qui in sapientia morabitur; & qui in iustitia sua meditabitur. & in sensu cogitabit circumspiciendum Dei, qui excogitat vias illius in corde suo, & in absconditis suis intelligens, vadens post illam quasi investigator, & in viis illius consistens: qui respicit per fenestras illius, & in januis illius audiens: qui requiescit iuxta domum illius, & in parietibus illius figens palmam, statuet casulam suam ad manus illius, & requiescit in casula illius bona per ævum: statuet filios suos sub tegmine illius, & sub ramis ejus morabitur; protegetur sub regmine illius à sermone, & in gloria ejus requiescet.*

Id est, dummodo se quis totum suamque omnia divina dedit providentiæ, nec aliam rerum suarum causam & rationem inquirat dignitatis, profecto miram inde percipiet pacis & bonorum omnium ubertatem.

L. p. 19. Verum id quidem quod ait S. Thomas, quod cum velit Deus effectus sic esse ut ex causis certis proveniant, ad hoc quod servetur ordo in rebus, non est super vacuum etiam cum voluntate Dei, alias causas querere. Sed quando agitur de illis effectibus qui sic ad certas non possunt referri

causas, tunc vanum est & temerarium illas investigare, solumque Deo prorsus inhærendum: Unde hæc aptè S. Augustinus: *Placuit vanitati Philosophorum etiam alius causis effectus contingentes tribuere, cum omnino videri non possent superiorem ceteris causis, id est, voluntatem Dei. Rectè item Boetius: Neque enim fas est homini cunctas divini operis machinas vel ingenio comprehendere, vel explicare sermone.*

Ad proximam autem nil aptius quam quod David: *In die tribulationis meae Deum exquisivi: manus meas nocte contra eam, & non sum deceptus. Renuit consolari anima mea, memor fui Dei, & deletatus sum. Quasi diceret, ut interpretatur S. Augustinus, non aliud aliquid in quo quiescerem exquisivi, sed Deum solum, ac proinde in illo, quam quærebam inveni requiem. Et rursum: Memor fui iudiciorum tuorum à saculo Domine, & consolatus sum. De quibus quæ pluram desideret, legat D. Augustinum in Psalmos, ad hunc Psalmi versum, Ignis, grano, nix, glacies spiritus procellarum quas faciunt verbum ejus, ex quo hæc pauca: *Quidquid hic accidit contra voluntatem nostram, non veris non accidere, nisi de voluntate Dei, de providentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius. & si non nos intelligimus quid quare fiat, demus hoc providentiæ ipsius quia non fit sine causa & non blasphemabimus. Cum enim cuperimus disputare de operibus Dei, quare hoc, quare illud, & non debuit sic facere, malè fecit, hoc, ubi est laus Dei? perdidisti Halleluia. Omnia sic considerat quomodo placeat Deo, & laudes artificem. Quia si intrares in officinam forte fabri ferrarii, non aures reprehendere solles, incudes, malleos. Et dā imperituro hominem noscentem quid quare sit, & omnia reprehendit. Sed si non habeat peritiam artificis, & habeat saltem considerationem hominis, quid sibi dicit? Non sine causa hoc loco solles positi sunt: Artifex novit quare, & si ego non novi. In officina non aulet vituperare fabri, & aulet reprehendere in hoc mundo Beatum! Ergo quemadmodum ignis, grano, nix, glacies, spiritus temporarii, que faciunt verbum ejus: sic omnia que vanis videntur in rerum natura temere fieri, non faciunt nisi verbum ejus, quia non sunt nisi iustitiam ejus.**

FERIA

FERIA TERTIA.
DE MEDIIS QUIBVS UTITVR DEVS AD
GRATIAS CONFERENDAS, FIDELITER
OBSERVANDIS.

*Fecit (Iesus) lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos eius
(nempe caecinati) Joann. 9.*

VERITAS PRACTICA.

Qui conferenda dimittit medium gratia, mediam is amittit & meliorem gratiam.

RATIO EST, Quia media gratia seu media pari & melior gratia qua à Deo nobis confertur, ea est qua spectat interiorem hominem perficiendum seu disponendum circa illud opus quod confertur.

Sed qui conferenda dimittit medium gratia, partem illam amittit qua spectat interiorem hominem perficiendum sive disponendum ad illud opus.

Ergo & mediam & meliorem partem amittit. Quod no damnum obrueniat, observanda fideliter sunt illa media quibus utitur Deus ad conferendas suas gratias, licet minus apta & opportuna plerumque videantur, sicut lutum ad caeci oculos aperiendos.

I. PUNCTUM.

HÆC cum dixisset Iesus, quæ scilicet heri commemorata sunt, exiit in terram & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos caeci, & dixit ei, Vade, lava in natatoria siloe quod interpretatur missus, Abiit ergo & lavit, & venit videns.

Mira profecto & singularis hujus caeci curatio! Non ita quidem in re ipsa, sicut in modo & medio quo Christus utitur. Nam plures alios illuminavit caecos, neque hoc magis mirum quam suscitasse mortuos: sed quorsum hic adhibetur lutum, & lutum ex sputo quod oculis applicetur? Nonne id potius excecandi vim habebat quam illuminandi virtutem? Nemo itaque dubitat quin sit mysticum tale medium apertum, sed variè à variis mysterium exponitur.

S. Chryostomus ad primam refert hominis

creationem quæ ex luto facta est, & ejus auctorem & Creatorem omnium se indicare Christus voluit, ac proinde Sabbati nullis teneri legibus. Sanctus August. Incarnationi Verbi Divini accommodat, docens per salivam intelligi divinam naturam, & per terram humanam, quibus simul mixtis curatum est, inquit, genus humanum à prima sui origine per peccatum primi parentis excoecatum; Quam ipse interpretationem ad Catechumenos & Baptismi Sacramentum extendit. Sanctus vero Cyrillus ad Augustissimam deducit Eucharistiam: Si Christi saliva, inquit, tam medicum est & salutaris, quid de carne ejus in Eucharistia sperandum? Alii potè utiliter hinc ad vilem & humilem humanæ conditionis statum nos advocant, ut cum se carnem & lutum quis agnoverit, non alta sentiat sed humilibus consentiat & infimis, quibus ab elato deprimatur fastu, Alii denique sapienter rem totam explicant de his mediis quibus plerumque Christus utitur ad sua lumina seu gratias conferendas, quæ cum humanitùs apparant aliena potius à fine qui prætenditur quam accommodata, non parum commovent & perturbant animos, atque ab eis etiam usurpandis, non nihil avocant.

Sic Judæis scandalum & Gentibus stultitia crux Christi visa est, quando Christus prædicatus est Deus. Quid enim inquebant, Crucem cum Deo, quid cum immortali mors habere potest?

Sic quando piscatores Apostoli ad docendos & convertendos Philosophos; quando ad lupos oves, ad fortes infirmi, & ad locupletes egeni missi sunt, quid minus opportunum ad rem bene agendam videbatur? Et tamen hæc sunt media quibus usus est Christus; hoc est lutum quo totum universum genus inungit humanum, quod à tenebris vocavit in admirabile lumen suum. Hoc est lutum quo particulatim singulos tangit & promoveret ad quos fines non putarent,

1. Pet. 2.

si sensum humanum consulerent. Quis enim crederet se pietatem & devotionem ex multis quæ importunè sibi occurrunt negotiis posse assequi? Quis castitatem ex horrendis speciebus quas menti dæmon injicit? Quis honorem suo debitum ministerio ex toleratâ confusione? Quis ab ignominia gloriam? à paupertate divitias, ab infirmitate robur, ab impotentia potentiam, à parvitate magnitudinem, & à nihilo quidquam sperare possit? Hæc sunt tamen, hæc sunt mala quibus tanquam destinatis mediis Christus sua confert bona. Quæ quidem media tam fideliter tam religiosè servanda sunt, ut qui medium quodvis omitteret conferendæ sibi gratiæ, mediam ipsam & nobiliorem totam gratiæ partem amitteret.

Ratio quæ modò expendatur hæc est, quod cum in nobis duæ sint partes, qui duo etiam dicuntur homines, exterior scilicet & interior, quibus ad omne bonum præstandum de nostro cum Dei gratia conferamus, nemini dubium est quin tantò interior sit exteriori melior ac nobilior quanto animus præstat corpori, & quanto magis animo quàm corpore vult coli Deus. *Spiritus nempè est Deus, & vos qui adorant eum, in spiritu oportet adorare.* Non quòd exterius sit negligendum, sed multò minus interius; ac si alicuius iactura intercederet, derivanda potius esset in exterius quàm in interius detrimentum.

Rom. 2. *Non enim qui in manifesto Iudæus est: inquit Apostolus, neque qui in manifesto, in carne est circumcisus: sed qui in abscondito Iudæus est. & circumcisus cordis in spiritu, non littera, cuius Iudæus non ex hominibus sed ex Deo est. Quasi diceret, si comparatio fiat utriusque hominis nempè illius qui exterius Iudaismum proficitur, & illius qui animo & corde circumcisus est, tanto is intervallo apud Deum præcedit alterum, ut ab eo solo dicatur coli Deus qui spirituales & internam circumcisionem observat, sine qua quidquid aliud coram hominibus agat non placeat Deo.*

Ephes. 4. Et rursus alibi de hęc interno loquens homine. *Qui secundum Deum, inquit, creatus est, id est, ad imaginem & similitudinem Dei, quo nomine quàm multa comprehendantur insignia quibus exteriori præcellit interior, quis non videt? Nam qui creatus dicitur imago Dei vivens simul dicitur immortalis, intelligens, liber, incorporeus, indivisibilis, humanæ ac divinæ capax Sapientiæ, virtutis, gratiæ, beatitudinis, ac visionis Dei, totiusque boni possiden-*

di. Hæc uno imaginis verbo continentur omnia. Quæ cum propriè de interno dicantur homine, quis inquam non videt quàm multis alium excedat partibus? O quam propièta præclarè sanctus Petrus comparans utrumque hominem, postquam in eos egit qui externum nimis curant & componunt, tum de interno loquens sed qui absconditus est, inquit. *cordis homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritus qui est in conspectu Dei locuples.* Ad quæ verba S. Ambrosius: *Verè dives qui in conspectu Dei potest dives videri, in cuius conspectu terra exigua, mundus ipse angustus est. Sed solum illum Deus divitem novit qui sit dives aternitatis, qui non opum, sed virtutum fructus recondat.*

II. PUNCTUM.

SED qui conferenda dimittit medium gratiæ, partem illam amittit quæ spectat interio-rem homin-.

Distinguenda hic sunt quatuor. Primum est gratia conferenda. Deinde medium quo confertur. Tertio status interior circa usum illius gratiæ. Quarto denique status hujus interioris iactura sive amissio.

De primo, potest considerari gratia vel universalis quæ ad totum Dei cultum & animi nostri profectum attingit, vel quædam particularis quæ unam tantum virtutem aut aliquam virtutis actum comprehendat, qualis est exempli causa, devotio seu pietas in orando Deo.

Secundò, medium quo illam tibi Deus virtutem vult conferre, sive sit varia mentis distractio quam permittit in orando, sive diversæ negotiorum moles quæ mentem videatur obstruere, atque ipsum etiam orandi tempus subtrahere.

Tertio, status interior circa usum illius gratiæ, seu circa praxim illius in orando pietatis, dubitari non potest quin sit patientia, conformitas cum divina voluntate, iudicii proprii abnegatio, & libertas quædam interior quæ id tantum velit & tentes cum divina possit gratia.

Quarto denique, iam agnosce quòd si tollas medium hujus gratiæ conferendæ, si recuses illam mentis agitationem quam patieris, tollis illum statum internum quem diximus nempè patientiam, nempè voluntatis & iudicii proprii quam tum Deus à te desiderat abnegationem integram & perfectam. Nam si nihil patien-

patientia? Vel si tantum vis pati quod iudicas esse patiendum, ubi voluntatis & iudicij abnegatio tantodei commendata?

Nec dicas, quorsum hinc patientia, quorsum hinc iudicij & voluntatis abnegatio, ubi de orando agitur, ubi de unione cum Deo mente negotium mihi est? Non videtur id quidem, ut dicitur, opportunum, sed cum aliter ut supponimus non possis orare quam patiendo quod nolles pati, & quod humano iudicio non iudicares tum tibi esse patiendum, profecto nil restat quam ut humanum illud iudicium abneges, & pro certo habeas tum nil fore Deo gratius quam ut sic ores, non orando prout velles, neque meliorem tibi cum Deo fore unionem, quam per illam iudicij & voluntatis tuæ conformitatem, abnegando prorsus quod contra sentis. Idcirco enim præcipiuit Deus hoc utitur medio tui secum uniendo quod tibi minus aptum videtur, ut sic te humiliter, te subicias, te uno verbo, intus abneges: hic est status interior quem à te in orando tum exigit, & non alius. Ac proinde ut dictum est, si hoc recusas medium talis tibi conferenda gratia, recusas partem illam quæ spectat interiori hominem, & simul recusas medium quo non est aliud aptius & magis necessarium ad perfectam cum Deo statuendam unionem.

Hom. 32.
in Evan.

Sic apud sanctum Gregorium ad illa Domini Verba: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Quidam inquit, nisi quis se semetipso deficiat, ad eum qui super ipsum est, non appropinquat, nec valet apprehendere quod à ultra ipsum. Si si nesciat mactare quod est. Sic oleum plantæ transponuntur ut proficiant. Atque ut ita dixerim, eradicantur ut crescant. Sic rerum semina in terra admixtione deficiunt, ut in reparatione sui generis uberius assurgant. Vnde enim videntur perdidisse quod erant, inde accipiunt hoc apparere quod non erant.*

III. PUNCTUM.

Matth. 12.

Uergo conferenda dimittit medium gratia, mediam is & meliorem amittit gratiam, Nempe illam partem quæ ad internum animi spectat statum, qui cum in abnegatione iudicij potissimum sistat, tam fideliter retinendum est huius gratiæ medium, quam religiosè cavendum est ne hæc nobis excidat gratia. Contem-

plantes ne quis desit gratia Dei: Nequa radix amaritudinis sursum germinans impetiat, & per illam inquinantur multi. Quænam illa porro radix amaritudinis nisi iudicium proprium quo repugnamus his quæ à Deo nobis eveniunt, nec tamen opportuna videntur? & quid proinde magis cavendum ne germinet quam tale hoc nostrum iudicium, quod prorsus eradicare videtur Apostolus his alius verbis: *O homo tu quis es, qui respondes Deo? Nancquid velles à religione Christiana fidem tollere, vel à fide obcuritatem & captivitatem illam in quam redigi debet omnis intellectus in obsequium Christi? Nonne sic revera meliorem religionis & amplio rem meriti partem tolleres? Quis tam projectus ad omnem impietatem & audaciam vellet aliis modis & mediis Sacramentorum gratiam recipere quam quibus à Christo Domino sunt instituta? Quis non ritu Christiano sed suo ficto baptizari vellet? Quis aliter sibi peccata dimitti quam per penitentiam? Aut quis ad vitam immortalem innutriti quam per illum Panem vitæ, qui proprie nobis est consecratus? Nonne sic certis aliis conferendis gratiis certa sunt quedam ordinata media, quibus nisi constanter adhareas, iacturam facias illius gratia. Nonne propterea dictum à Propheta contra illos qui se inde audacius subtrahunt, suisque se velent duntaxat consilii regere: *Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt in me.* Sic nempe Adam transgressus est pactum seu medium quo Deus illi statuerat consequentes conferre gratias, si medium illud servasset: sic autem non servavit eum iudicium suum interponere voluit de illa fatali arbore cuius erat esu prohibitus: sic enim forte tecum disserbat, si bona est arbor cur non comedo, si mala est quid facit in Paradiso? Sicque liberius in Deum prævaricatus est.*

Rom. 9.

2. Cor. 10.

Osea. 6.

O quam ille consultior credentium Pater qui suum iustus immolare filium, non cogitavit quæ multa poterant iustum illud retardare, sed tuo prius immolato iudicio sic promissæ gratiam hæreditatis accepit, dum talis sibi gratia conferenda medium fideliter observavit.

In c. 9.
Ioan.

Et ne à proposito cæci nati exemplo longius abeamus, audi ex Divo Chrysostomo quid ab illo referas ad Veritatis præxim: *Fides, inquit, cæci demonstrata est, qui non contradixit, nec apud se ita cogitavit. Istum magis occacat, apertus in Siloë, & nihil aditus, si virtutem Christus haberet, præsens curasset, sed simpliciter obedivit.*

Hæc est simplex obedientia, tam fidelis gratiarum Dei dispensatrix, quam totius divini ordinis quo illæ gratiæ conferuntur, observans est religiosissima. Hæc est illa simplicitas qua Evangelici primi nostri parentes in Apostolicæ meritum dignitatis admissi sunt, qui vocati à Domino nihil disjucantes aut hesitantes, inquit Serm. de S. Andrea sanctus Bernardus, non solliciti unde viverent, nec considerantes quoniam modo rudes homines sine litteris prædicatores fieri possent, nihil deni-

que interrogantes, sine omni mora relictis retibus & navis, secuti sunt eum. Hæc est cetera perfectionis attingendæ via quam qui velint incedere, Ne de majorum sententia iudices, ait sanctus Hieronymus, cuius officii est obedire, & implere quæ iussimunt, dicente Moysè, Audi Israel, & tace.

Vide in 2. parte, Feria 4. & 5. infra octavam Ascensionis Domini.

FERIA QVART A.

DE VERA GRATITVDINE PRO LUMINE SUPERNATURALI, ET ALIIS ACCEPTIS A DEO GRATIIS.

Ille Homo qui dicitur Iesus, lutum fecit & unxit oculos meos, & video.

Joan. 9.

VERITAS PRACTICA.

Vera gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine.

Ad veram propterea gratitudinem pro acceptis luminibus Deo exhibendam, sic dicendum cum Davide: Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Ps. 138.

RATIO qua utramque simul Veritatem connectit & declarat hæc est, quod vera gratitudo tunc clarius apparet quando apparet manifestius quod benefactor magis colitur quam beneficium.

Sed in tenebris apparet manifestius quàm in lumine quod benefactor magis colitur quam beneficium.

Ergo & vera gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine. Ac proinde ut pro acceptis luminibus & gratiis vera exprimat formam gratitudinis Deo exhibendæ, sic videtur dicendum quod agebat in Psalmis David: Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Id est, sicut in tenebris magis agnoscitur & colitur benefactor quam beneficium, sic in lumine magis est agnoscendus & colendus, aut non est vera gratitudo.

I. PUNCTUM.

ILLUMINATI à Christo cæci vera in suum benefactorem gratitudo tunc plurimum apparere cepit, cum inter vicinos & notos multa de eo quaestio facta est, multæque diversæ sententiæ, quas sic Evangelista refert: Itaque vicini & qui viderant eum prius quia mendiculus erat. Dicebant, Nonne hic est qui sedebat & mendicabat? Alii dicebant quia hic est. Alii autem nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat, quia ego sum, dicebant ergo ei, quomodo aperti sunt tibi oculi? respondit, Ille Homo qui dicitur Iesus, lutum fecit, & unxit oculos meos, & dixit mihi, vade ad natatoriam Siloë, & lava, Et abiit, lava, & video.

Nec ibi portò desinit, sed ultra semper tantò se Christo Domino gratiorem & fideliorem præbere pergit, quantò post acrius à Judæis impugnatur & prohibetur Christum illum prædicare ac profiteri.

Hoc est scilicet verè esse gratum quando sic beneficium minutatim recolitur ut plura de donatore quam de dono memorentur, magisque appareat beneficiarii animum suo tenerius adhærere benefactori quam suo beneficio. Quod certè ratum est, & vix ab ipsis modo qui perfectionis vias terunt usurpatum, qui cum abundant gratiis & divinis impleantur luminibus,

minus

minus se tamen gratos exhibent quàm dum versantur in tenebris. Fieri quidem potest ut nec in tenebris nec in lumine se satis gratos præbeant: sed si tamen in tenebris ullam præ se ferunt gratitudinem, hæc est verior & certior quam quæ ab illis exhibetur in lumine. *Clarius inquam, in ipsis apparet tenebris quàm in luce quæ sit vera gratitudo, nec aliud quidquam aptius & opportunius ad veram in acceptis luminibus exhibendam Deo gratitudinem excogitari potest, quàm ut probe intelligatur & religiosè sentiat quod dicitur: sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus.*

Ratio fundamentalis jam proximè cum de cæco ageretur, indicata est & per se pater, quòd vera nempe gratitudo tunc apparet clarius quàm do apparet certius & manifestius quòd benefactor magis colitur ab eo qui accepit beneficium, magis æstimatur & diligitur quàm ipsum acceptum beneficium. Sic enim apparet esse amor, qui ut ait Gerson, *non respicit ad dona sed ad donantem se converterit super omnia bona.* Adde quòd vera gratitudo præsertim apud Deum de qua hic agitur, debet ita respondere menti divinæ, ut non sit aliter vera nec aliter gratitudo quàm ut divinæ respondeat menti. Primum enim nil in rebus verum quàm prout ad divinam referatur intellectum, live quod idem est, quàm prout tale Deus esse intelligit, ut expressè docet sanctus Thomas. Deinde verò nihil Deo gratum aut à nostra profectum gratitudine dici potest nisi quod ipse probet, nisi quod ipse velit, & quod suis intendat beneficiis ut à nobis ipsi reddatur? Quid sit autem quod magis velit & suis in nos collatis beneficiis magis intendat Deus quàm ut magis ametur & colatur quàm ipsa quæ confert dona? Nonne hoc est quod expressè Moyses post numerata signa benevolentia quibus abundanter Deus Israelitas affectat? *Et nunc, inquit, Et nunc Israel, quid Dominus Deus tuus petit à te nisi ut timeas Dominum Deum tuum. Et ambulas in viis ejus, Et diligas eum ac servas Domino Deo tuo in toto corde tuo, Et in tota animata tua?*

Empnaticum plane est illud quod præmittitur, *Et nunc Israel,* quasi diceretur, jam verò quis finis horum omnium? Quorsum tam multa beneficia nisi ut benefactorem agnoscas, & sic toto illum corde, totaque diligas anima, nihil ut supersit cordis & animæ diligendis creaturis nisi ordinatè ad ipsum prout velit, prout permitat? Quod quia tamen Israel non erat effecturus, sed contra plus in donis quàm in do-

nante positurus, audi quàm propterea graviter cum illo Deus expostulet, *Incrassatus est dilectus, & recalcitavit: Incrassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum Factorem suum! Et dolentius apud Prophetam: Filios enutrivit & exaltavi, ipsi autem spreverunt me! Non certè aliter quàm quòd donis abusi sunt, nec aliter sunt abusi quàm quod plus sibi data dona dilexerint quàm datorem.*

II. PUNCTUM.

SED quando gratitudo exhibetur in tenebris, tunc apparet manifestius quàm quando in lumine redditur, quòd benefactor magis colitur quàm beneficium.

Primum hic per tenebras & per lumen intelligi quælibet adversa & prospera notius est quàm ut expressè declaratur.

Deinde additur in propositione, quando gratitudo exhibetur in tenebris, ne alioquin putetur hic univèrsum asseri quòd gratitudo magis exerceatur in adversis quàm in prosperis, quòd non est ita: Nam facilius est & vulgarius gratias referre Deo propter accepta beneficia, quàm propter inflictas plagas; Cum enim in acceptis beneficiis amor qui dicitur concupiscentiæ live naturalis amor sui facillè reperitur, hinc statim gaudium ex bono possessio manat, & ex gaudio quædam gratitudo, sed non qualis in tenebris & adversis, ubi nihil proprium, nihil concupisibile, nihil naturale nihil amabile, sed omnia profus opposita sentiuntur.

Atque hinc fit, ut quòd habet propositio quando in tenebris & adversis gratitudo exhibetur, magis appareat quàm in prosperis quòd benefactor colatur & ametur, plusquam beneficium. Licet enim adversa poni debeant in beneficiis, non ita tamen sensu naturali percipiuntur sicut prospera, nec proinde lætitiæ & gratitudo quæ tunc in adversis excitatur, tam naturalis est sicut quæ sentitur in prosperis; atque ita demùm quando ex una parte nihil naturale, nihil proprium in amore naturali & proprio reperitur quo lætetur & undè gratias referat, & ex altera tamen exultat animus & gratias Deo refert; ita inquam evidenter sequitur ut tunc magis appareat quòd purè & sincerè solus spectetur Deus à quo sunt illa quæ patitur naturæ repugnantia, & à quo quidquid est meretur laudem & gratitudinem. Est enim ut dictum est, illa etiam adversa respiciat animus tanquam bonum.

Ibid. 32.

If. 1.

num suum, quia tamen non sunt bonum naturale, non caducum, non transitorium, sed æternum & beatum, longè hic purius semper spectatur Deus, quàm spectari solet in prosperis quando ex his tantum lætamur quòd fiat hujus vitæ bona. Neque enim hanc quæ ex caducis & perituris bonis oritur, lætitiã tam certum est & à Deo provenire, & ad ipsum redire Deum, sicut quæ sentitur ex bonis spiritualibus, & quæ exuperat omnem sensum.

Quamobrem rectè S. Hieronymus in hæc Apostoli ad Ephesios verba, *Gratias agentes semper in omnibus: Quando, inquit, in Dei beneficiis quæ nobis accidunt gratulamur, hoc & Gentili facit: & Iudæus & Publicanus & Ethnicus. Christianorum propria virtus est, etiam in his quæ adversa putantur referre gratias Creatori. Qui sibi sanctiores videntur, solent Deo referre gratias quòd de periculis vel miseriis liberati sint: sed juxta Apostolum hæc virtus est maxima, ut in ipsis periculis ac miseriis Deo gratia referantur. Et semper dicamus, Benedictus Deus, minor a me scio sustinere quam mereor, hæc ad mea peccata parva sunt, nihil mihi dignum redditur. hic animus Christiani est, hic crucem suam tollens sequitur Salvatorem quem nec orbitas nec damna siebilitant: quem ut Flaccus in Lyrico carmine ait, si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruina.*

Cur porro hunc esse animum Christiani, sanctus affirmat Doctor, nisi quia Christiani est hominis, non naturali, non humano, sed spiritali & supernaturali motu moveri; sicque illi qui moventur in adversis ad gratias Deo referendas se verè Christianos profitentur, quia sic moveri non est naturale, non est humanum, sed spirituale & divinum: non quæ sibi sunt propria seu commoda respicimus, sed quæ magis Deum spectant. *Pleni in omni voluntate Dei.*

III. PUNCTUM.

VERA igitur gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine: sicque ad veram illam gratitudinem pro acceptis luminibus Deo exhibendam, dicendum cum Davide, sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus: Sicut in tenebris & adversis laudatur Deus, ita in lumine, ita in prosperis est laudandus: sicut in tenebris purè spectatur Deus non aliud quiddam, ita in donis purè spectandus Deus, non ipsa dona: Major est ipse bonum quàm quæ bona largitur:

magis est laudandus quia in se est bonus quàm in nobis: magis denique benedicendus in suis nobis collatis bonis quia sic illa vult nobis conferre, quàm quia sic illa nobis volumus: *Confitebitur tibi cum benefeceris ei, dicebat Deo David de homine sese magis amante quàm Deum, quod averrat ipse à nobis Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, cum ut dictum est, ex tenebris dicimus quid in luce dicamus.*

Sæpè quidem aliter in Scripturis & in sanctis Patribus à luce provocamur ad tenebras, id est, à gratis quas Deo reddimus in prosperis, excitamur ad easdem illi persolvendas in adversis, quia videlicet ut diximus, non ita facile semper adversa sicut prospera de manu Dei accipimus, quo in statu fatendum est mentem illam quæ adversis repugnat, persuadendum esse non modò ne repugnet, sed ne minus etiam se tum gratam Deo exhibeat, quàm in luce & prosperis, quia non sunt illa minus à Deo quàm ista, nec minus in utrisque est beneficium, si non minus bene malis utamur quàm bene bonis fruimur. At verò cum animus de his persuasus jam cooperit suas in tenebris & adversis grates deprimere, nec se minus obstrictum Deo mortificantem quàm vivificantem: gnoscere, tunc illæ tam putæ sunt & sinceræ grates quas Deo mortificantem persolvit, ut inde dicat oportet pares vivificantem Deo reddere, cum alioquin nisi sic persurgatur, & amore proprio qui se acceptis ita permittet beneficiis, ut hæc potius quàm benefactorem spectet, exuantur, non erunt ita gratæ, non erunt ita sinceræ non ita defæcatur grates, non erit vera gratitudo quæ solum vera est cum benefactor magis agnoscitur quam beneficium, ac proinde constans manet veritas, quod sit descendendum à tenebris quid sit in luce dicendum.

Perinde quasi quod de intellectu & voluntate dicitur, hic agi diceret: nempe intellectum movet voluntas ad exercitium sui actus, & voluntatem movet intellectus ad illum suum quem specificum vocant actum: Sic planè à prosperis exercitium: & ab adversis species seu forma gratitudinis exhibendæ dicitur.

Quo in utroque genere ut pares simus animis, animos expedit omnino expeditos esse suis pravis affectibus, nihil ut aliud velint quam quod purè Deus, & cum illo qui dixit, *Sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus*, possumus etiam quod proxime sequitur, Deo dicere, *Quia tu possidisti venes meos*: Quod præclarè admodum proflequitur S. Augustinus, ad illos ipsos Psal-

mi versus? *Qua est, inquit, lux noctis hujus? Prosperitas & felicitas saeculi hujus, gaudium temporale, honor temporalis, quasi lux est noctis hujus. Adversitas autem & amaritudo tribulationum vel ignobilitas, tanquam tenebrae sunt noctis hujus. In hac nocte, in hac mortalitate vigila humana habent homines lucem, habent homines tenebras: lucem prosperitatem, tenebras adversitatem. Sed ubi venerit Dominus Iesus Christus, & habitaverit animam per fidem, & promiserit aliam lucem, & inspiraverit, & donaverit patientiam, & monuerit hominem non delectari prosperis, ne frangatur adversis: incipit homo fidelis indifferenter uti mundo isto, nec exsultare quando res prosperae accedunt, nec frangi quando res adversae sunt, sed ubique Dominum benedicere, non solum quando abundat, sed etiam quando amittit: non solum quando sanus est, sed etiam quando aegrotat, usque in illo verba illa cantatio, benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Si ergo semper & quando lucet nox ista, & quando obscura est nox ista, quando aridit prosperitas, quando tristis est adversitas, semper sit laus ejus in ore tuo, & fiet tibi quod modo dictum est, sicut tenebrae ejus, ita & lumen ejus. Non me concilient tenebrae ejus, quia non me extollit lumen ejus. Ecce habes lumen ipsius in Iob, abundabat omnibus rebus: lux noctis in illius divitiis prima describitur; quantum rebus & quantum copia redundabat, lux erat noctis ejus. Putavit inimicus propterea illum talem virum colere Deum, quia illa omnia donaverat ei, & petivit ut auferrentur ab eo. Facta sunt tenebrae noctis illius, quae primo habebat lucem. Noverat tamen ille, si ve lux ibi esset, si ve tenebra, illam noctem esse, in qua peregrinaretur à Deo suo, & habebat interiorum lucem ipsam Deum suum, per quam lucem interiorum indifferenter haberet si ve tenebras noctis illius si ve lucem propterea quia in luce noctis illius id est, in reum abundantiam celebrat Deum, ablatis illi omnibus rebus. Posteaquam facta sunt tenebrae illius, quid dixit ille? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. In nocte sum quadam vita hujus, Dominus inquit, habitat in cor meum, illuminavit mihi solatium quibusdam noctem: quando dedit copias rerum temporalium. Subtraxit ipsam lucem temporalem, & quasi tenebrata est nox. Sed quia sicut tenebrae ejus, sic & lumen ejus, Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen*

Haynesius Pars quarta.

Domini benedictum. Non sum tristis in nocte hac, quia sicut tenebrae ejus, ita & lumen ejus. Vtrumque transit, ut qui gaudent tanquam non gaudentes sint, & qui sicut tanquam non sicut sint, quia sicut tenebrae ejus ita & lumen ejus. Quoniam tu possidisti renes meos Domine. Non sine causa sicut tenebrae ejus, sic & lumen ejus. Intus est possessor, qui non solum cor tenet, sed etiam renes, non solum cogitationes, sed etiam delectationes. Ipse ergo possidet unde me delectaret aliquid lucis in nocte, ipse tenet renes meos: Non novi delectari nisi de luce interiorum sapientia ipsius. Quid ergo? Non delectaris de prosperitate rerum, de felicitate temporum, de honoribus, de divitiis, de familia? Non delector, inquit? Quare? quia sicut tenebrae ejus ita & lumen ejus. Unde, tibi ista indifferenter, ut sicut tenebrae ejus, sic sit tibi & lumen ejus? Vnde quoniam tu possidisti renes meos Domine, suscepisti me de utero matris meae. Et quae plura pergit quae videri possunt.

Nec omittenda illa quae habet in hunc psalmi versum: in noctibus extollite manus vestras in sancta & benedicite Dominum. Facile est, inquit, benedicere in diebus. Quid est, in diebus in rebus prosperis. Nox enim tristis res est, dies res est lata. Quando tibi bene est, benedicis Dominum: quando sileum desideras, & nascitur, benedicis Dominum. Liberata est uxor tua à periculo partus, benedicis Dominum. Aegrotabat filius, liberatur, benedicis Dominum. Aegrotabat filius, forte quasisti Mathematicum, sortilegum, forte non de lingua, sed de moribus tuis exiit maledictio in Dominum, exiit de moribus & de vita tua. Noli gloriari, quia lingua benedictis, si vita maledictis. Quomodo, inquit, vita maledictis? quia attenditur vita tua, & dicitur, Ecce Christianus, ecce quales sunt Christiani: blasphematur propter te Christus. Ecce cum vita tua maledicatur, quid prodest quod lingua tua benedicit? Benedicite ergo Dominum. Quando? In noctibus. Quando benedixit Iob: quando tristis nox erat. Ablata sunt omnia quae possidebantur: ablatis filiis, quibus servabantur, quam tristis nox! sed videamus, si non in noctibus benedicit: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. Quam nox atrox! percussus vulnere à capite usque ad pedes putrefactus liquecebat in se, tunc enim uxor ausa est eum tentare, dic aliquid in Deum suum, & movere. Audi benedicentem in noctibus: Locuta es, inquit, quasi una ex insipientibus mulieribus. Si bona suscepimus de manu Do-

1. Cor. 7.

133.

Iob 1.

Iob. 2.

T minio

mini, mala quare non toleramus? Ecce quid est, in nobilibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Dominum.

Huc etiam referri debent quæ habentur in 1. parte, Sabbatho Hebd. 4. post Epiph. & in 3. parte, Dominiica 13. post Pentecosten.

FERIA QUINTA. DE BONO LIBERTATIS VSV SECVNDVM ACCEPTAS GRATIAS.

*Dixerunt cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos?
Ille autem dixit, quia Propheta est. Joann. 9.*

VERITAS PRACTICA.

Cos bonæ libertatis, mala libertas.

Id est,

Tantò magis acui & excitari debemus ad verum liberè prædicandum & bonum benè agendum, quantò alii liberiores sunt ad illud impugandum.

RATIO EST, Quia quantò majus est periculum pessundanda Veritatis & profananda fidei, tantò magis acui & excitari debemus ad illam protegendam.

Sed quantò alii liberiores fuerint ad impugandum Verum, tanto est majus periculum pessundanda Veritatis & profananda fidei.

Ergo inde magis acui & excitari debemus ad illam protegendam, siquæ fiet cos bonæ libertatis & mala libertas, quanto ex malorum libertate, bonorum libertas excutietur & excitabitur.

I. PUNCTUM.

CUM vicini & noti disceptarent inter se ac quærent de cæco illuminato quod suprà dictum est, adduxerunt eum ad Pharisæos. Erat autem Sabbathum, inquit Evangelista, quando latus fecit Jesus, & aperuit oculi ejus. Iterum ergo interrogabant eum Phar. ai quomodo vidisset. Ille autem dixit eis; E. tum mihi posuit super oculos. & lavi & video. Dicebant ergo ei Pharisæi quidam, Non est hic homo à Deo qui Sabbathum non custodit. Alii autem dicebant, quomodo potest peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit

oculos tuos? Ille autem dixit, quia Propheta est. Id est, à Deo missus & verax Doctor, atque idcirco audiendus & colendus. Nam talis Propheta dicebatur licet nihil futurum prædiceret, quale adhuc hic homo cæcus, à Jesu non audierat.

At verò meditare attentius quàm sint in carpendis Christi operibus liberi Pharisæi; & contra qui cæcus fuit quàm sit expeditus & acutus Christi defensor. Audent Judæi primò negare hunc ipsum esse hominem qui cæcus fuerat? Deinde non verentur illum affirmare qui lutum fecit in Sabbatho non esse à Deo missum, non esse virum audiendum: At denique, quod est terribius, non alium eum dicunt quam peccatorem, id est, hypocritam, Pseudopphetam, blasphemum & illusorem. Quanta licentia! Quanta præsumptio! Cæcus autem ex opposito constanter & obfirmè profitebatur se illum ipsum esse qui erat cæcus & mendicus: palàm denuntiat omnibus virum illum à quo lumen accepit esse à Deo, esse Prophetam, esse Doctorem & magistrum cujus se discipulos Pharisæi omnes debeant profiteri: ac quidquid tandem obstrepant, quidquid mimentur, nullis terretur verbis, quin potius tantò audacius pergit loqui, quantò illi ut sileat urgent acrius. Sic bonam libertatem mala libertas velut Cos acuit & provocat, sicut à Tullio Cos fortitudinis dicitur iracundia.

Quamobrem in id modo insistendum, ut reformata inde veritatem diligenter expendamus, & quosnes incideret nos inter tales versari homines qui sacra & divinia liberius carperent, intelligamus nobis non esse liberum tunc sileat, sed tantò magis nos acuendos & excitandos ad veram fidem cum bonis moribus propugnandam, quantò illi essent liberiores ad illam expugnandam. Non enim possumus aliquid adversus veritatem sed pro veritate, Quam diceret Apostolus,

folu. sicut nobis non licet aduersus veritatem loqui, sic neque licet non loqui pro veritate quando maxime impugnatur. *Va mihi quia tacui, sero tandem agnoscit* Prophetam quod ipsum Regem Oziam non monuisset, & contra profanos ritus pro veritate non tesseret. Tunc nempe tanto magis exardere contra debuerat quantum majus periculum videre poterat impendens sinceris fidei, sic peccante Rege. *Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, inquit apte D. Gregorius, ita in delictum stansium hos qui erudiri poterant in errore derelinquit.* Hinc namque eos per Prophetam Dominus increpat dicens: *Cantus inuti non valentis laetare. Et rursum: Non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo israel, ut prorsus stareis in pratio in die Domini.* Ex aduerso quippe ascendere, est pro defensione gregis voca libera huius mundi potestatis contraires. Et in die Domini in pratio stare, est prorsus decerans sine ex justitia amaro resistere.

Cum enim illi tam audaces & proteceri sint contra veritatem, nonne dolendum esset eos esse timidos & paventes quibus pro veritate pugnandum est. Sic plane sentiebat S. Ambrosius: *Etenim doleo tantam esse in mendacio observantiam, in veritate negligentiam, ut confundantur plerique attentiores ad Sacrosanctam religionem videri, non considerantes vocem dicentis, qui me confusus fuerit coram hominibus, confundam & ego eum coram Patre meo qui est in caelis.*

Denique si quod monet Apostolus, *instandum est opportune importune*, quando nam opportuni pro veritate pugnabitur quam quando impugnetur? *Distans importune* Apostolus, *pramissi opportune*, quia scilicet ut recte notat S. Gregorius, *apud auditoris mentem ipsa sua utilitate se destruit si habere importunitas opportunitatem nescit.* At quando talis loquendi sese offert occasio ut vel pessundet veritas nisi loquaris, aut seruetur si loquaris: tunc quanta precedit opportunitas, tanta sequatur necessitas est & importunitas.

II. PUNCTUM

SED quando alii liberiores fuerint ad impugnandum verum, tanto est majus periculum pessundanda veritatis, & profananda fidei. Tunc enim pessundari dicitur veritas & profanari Fides, quando sic i. nonnullis vilis & deprimatur, ut deinde ab aliis sensum contemnatur. Quando illi autem qui veritatem impugnant liberiores fuerint in loquendo, tanto cer-

re manifestius & se ostendunt nihil ducere quod ita palam impugnant, & facilius persuadent aliis id ita esse, quando praesertim nemo illos revincit, nemo illis resistit. Tunc nempe haec tacita & perverba subit unumquemque cogitatio, quomodo illi tam projecte audent loqui, vel quomodo illis tam timide resistetur, nisi res ita esset? Cum jam vero Veritates illae de quibus ita palam detrahitur, non sint vulgo gratiae & acceptae, quod naturalibus repugnant concupiscentiis, sic facile veniunt in contemptum & pessundantur: unde illi gemitus apud Prophetas, & frequentes in Scripturis querelae: *Corrupta in platea veritas.* Non in angulis, non in recessu, non in occulto, sed in plateis, in vicis, in manifesto coram omnibus, nullum ut lateat, solet ut ipso clarius pateat; hoc est perire veritatem, hoc est fidem & religionem profanari. Unde & alius Propheta: *Veritatem non loquensur, docuerunt enim linguam suam loqui mendacium.* Id est, non id joco, non id temere, non leviter, sed certa quadam ex scientia, sed meditato, ex industria & quasi subdactis hinc inde rationibus contra veritatem loquuntur ut tanto minus appareat mendacium, quanto ipsi liberiores in loquendo & audaciores in probando quod loquuntur apparebunt.

Haec est cathedra pestilentiae de qua Psalmo primo, *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiae non sedit,* Sive ut Hebraea ferunt, *In cathedra irrisorum,* Quod eodem profusus redit, nam & illi simul irrisores sunt & pestilentes, sicut enim pestis facile gliscit & in vulgus manat, sic perverba dogmata quae ludicris quibusdam verbis & facis irrisionibus conduntur; nihil ad aurem proclivius, nihil ad peccatus pestilentius: *Quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur.* Ex eccl. 36

Tum vero quis hic bonorum sensus? Quis animus? Quis silere possit? Quis non loquatur potentias & virtutes Domini?

III. PUNCTUM

COS igitur bona libertatis, mala libertas, Et tanto magis acui, tanto ardentius excusari debemus ad verum liberè predicandam, & bonum bene agendum, quando alii liberiores fuerint ad illud impugnandum: Quis sic tunc acriter impugnetur veritas ut expugnetur, nisi contra obsistatur: Tum vero quando est tale, periculum veritatis expugnandae & funditus evertendae

Matt. 2. Quis eorum non se opponat quorum labia custodiunt scientiam, & ex quorum ore legem requirunt? Non quidem in contentione & æmulatione, sed honeste ac secundum ordinem omnia fiunt in suavitate, in Spiritu Sancto, si fieri potest quantum ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes, sed si fieri non potest, pacis privatae iactura minor est quam veritatis: Et melior est contentio pietatis causa suscepta, quam vitiosa concordia, inquit S. Gregorius Nazianz.

Orat. 12. & 1. de pace. Et verò si pietatis causa talis contentio suscipitur, cur ipsa pietas deseratur? Cur charitas deponatur quæ congaudet Veritati, quando pro veritate pugnabitur? Cur male facietis qui non contendit cum alio nisi ut beneficiat? Quia sic est voluntas Dei, ait S. Petrus, ut bene facientes obtinere faciat imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitia, libertatem, sed sicut servi Dei. Quasi diceret, sic liberi sumus, ut tamen simus servi: sic est libertas assumenda, ut tamen non deponatur servitus: sic liberè quisquis loquatur, ut loquendo seruiat Domino Deo suo. Sic denique causam suscipiat ut non suam, sed Dei causam agat.

Id. 3. Quod & ipsum paulò post repetens: Timorem, inquit, eorumne timueritis, & non conturbemini: Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfaciendum omni poscenti orationem de ea qua in vobis est, sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonam, ut in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. Videsne timorem hic veteri simul & præcipi? Vetatur quidem ne declinas loqui: sed præcipitur, ne loquendo quemquam lædas, Sicut itaque non est silendum cum præiudicio veritatis, sic planè est loquendum cum detrimento charitatis, Quod utrumque pariter observandum, manifeste nobis intuitur in illis symbolis quæ vestri quondam sacerdotali iubebantur atteri, mala scilicet punicæ mixtis in medio tintinnabulis, Quid enim per tintinnabula nisi sonitum loquentis sacerdotis, & quid per mala granatæ nisi vel fidei vel charitatis unionem intelligas? Nam sicut in malo punico, inquit S. Gregorius, uno exterioris cortice multa interioris grana muniuntur, sic innumeros sancti Ecclesiæ populos, unitas fidei contegit quos inter diversas mariorum tenet. Mala punicæ tintinnabulis jungite, ut per omne quod dicitis, unitatem fidei cauta observatione teneatis. Quæ quidem unitas fidei multum confert ad fovendam charitatis unionem: sed & ipsa charitatis unio non minus ducit ad refoverendam fidei si foris langueat, unitatem.

Id. 3. Vide in 3. parte, Sabbato Hebdomada decimæ, ubi hæc Veritas deus ostenditur:

Optabilius bonum bellum quam mala pax.

FERIA SEXTA.

DE COMMUNICANDIS OPPORTUNE LUMINIBUS, ET GRATIIS ACCEPTIS.

Nunquid & vos vultis eius discipuli fieri?

A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam.

Joann. 9.

VERITAS PRACTICA.

Aut sis æquus dispensator, aut iniquus dissipator.

SENSVS ET RATIO EST, Quod qui servus à Domino suo rem accipit alius dispen-

sandam, aut sis oportet æquus rei dispensator, aut iniquus dissipator. Sed quas habes gratias gratis datas, accepisti à Christo Domino in alios dispensandas. Ergo aut sis æquus dispensator, aut iniquus dissipator, prout illæ fideliter communicaveris, vel in fide negaris, gratis.

I. PUN-

I. PUNCTUM.

QUOD sancti Doctores ajunt illos à Christo sanatos esse animo qui corpore sanabantur, apparet in hoc præcipue cæco illuminato, qui tantum interni luminis & Divinæ gratiæ, cum externo accepit oculorum lumine, ut non modo ipse videret illum esse virum cælitus missum à quo curatus fuerat, sed & vellet hanc omnibus communicare gratiam, ut & ipsi Prophetam eum agnoscerent, audirent, & colerent.

Cum itaque variis Judæorum interrogationibus urgeretur ut quid sibi à Christo factum esset ad curationem cæcitatæ vulgaret quanam arte quibusve modis ac mediis aperuisset ejus oculos: Respondit eis dixi vobis jam, & audistis, quid iterum vultis audire? Nunquid & vos vultis ejus discipuli fieri? **L O Q U E B A T U R**, inquit sanctus Augustinus, jam stomachans adversus duritiam Judæorum, & ex cæco videns, non ferens cæcos. At verò cum Judæi contra obfirmatè niterentur, & se quidem Moyses discipulos dicerent, hunc autem quem prædicabat cæcus, nescirent unde esset: Respondit ille homo, & dixit eis, In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos: Scimus autem quia peccatores Deus non audit, sed si quis Dei cultor est, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit. A seculo non est auditurus quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. Nonne hoc est docere, nonne hoc est acceptas gratias communicare aliis? Nonne propterea Judæi gravius excandescerent, Respondimus, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos?

Sic itaque nobis imitandus est ille non jam cæcus sed multum illuminatus & illuminans, ut quæ in proximorum utilitatem accepimus, libenter impendamus, non tantum quando libetiores occurrunt alij, quemadmodum heri dictum est, in carpendis veritaribus, sed quoties vel officij nostri ratio, vel exhibendæ charitatis occasio sese dabit, aut ipsa etiam ignoratæ plebis necessitas à nobis exiget, non parcamus dictis Alubrius, non retineamus verbum salutis, non abscondamus talentum, non celssemus dare quod dandum accepimus & quod dando nunquam minuitur. Cave diligenter, si accepta gratia non fueris aequus dispensator, ne sis iniquus dissipator.

Alterutrum te horum necessariò tandem su-

turum, Ratio hæc prorsus suadet. Nam qualis ille cunque sit servus qui pecuniam aut panem aut triticum aut vestes aut quid aliud acceperit à Domino suo quod vel familiæ, vel mercenariis vel egenis distribuatur, nonne hunc esse oportet vel æquum rei sibi creditæ dispensatorem vel iniquum dissipatorem? Nam vel fideliter & ex æquo quibus debet secundum Domini sui mentem distribuet, vel non distribuet; Si primò, æquus est ille dispensator quem Dominus ipse describit, quis putas est fidelis dispensator & prudens quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Si secundum, iniquus est dissipator, si in emolumentum suum bona illa transfulerit, si ve ad alios fines non malos derorserit, si ve in pios etiam usus impenderit: dissipasse bona dicendus est quia tantum non fideliter illa dispensavit pro ut dispensanda ex Domini mète acceperat. Et iniquè dissipasse dicendus est, quia non erat bonorù Dominus sed Domini servus & bonorù distributor ex illius cognita voluntate. Servus ille est infidelis qui cognovit voluntatem Domini sui, & non præparavit, & non fecit secundum voluntatè ejus, & qui propterea vapulabit multis.

Quod & clarius in villico iniquitatis demonstratur qui expressè bona sui Domini dicitur dissipasse. Quamobrem verò nisi quod ad Domini mentem bona illa non dissipasset? Cur autè difamatur hoc nomine, cur illi à Domino dicitur, quid hoc audio de te, redde rationem Villicationis tuæ, jam enim non poteris villicare, nisi quia talis erat iniqua dissipatio, nisi quia qui noluit esse æquus dispensator, factus est iniquus dissipator? O si tam probè nossemus quæ sunt interna & spiritalia, quàm sunt externa hæc & humana, curatis manifesta!

II. PUNCTUM.

SED quas habes gratias gratis datas, tu illas accepisti à Christo Domino in alios dispensans: non illas quidem formales gratias, sed illarum operationes & effectus.

Id est, si quid ad æternam aliorum salutem noveris quo possis sine proprio salutis & perfectionis detrimento communicare, sic te puta illud hoc sine accepisse à Domino, ut data occasione communices quibus primò debes ex officio, & justitia; tum quibus potes ex charitate, zelo, fidelitate ac pluribus aliis quæ considerari possunt motibus.

1. Pet. 4.

Sic aperit sanctus Petrus: *Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratia Dei; Quasi diceret, cum sint variae multiplicesque gratiae variis distributae ac diversis etiam distribuendae, debet unusquisque primum videre quid accepit, ne supra id quod possit teneat; Deinde vero advertat quibuscumque agat, ut quod unicuique est aptius largiatur. Ac denique ut agnoscat quam se fidem praestare debeat in hoc communis gratiae munere, cogitet se velut dispensatorem Christi esse à quo accepit quod daret, & quod sibi retinere non potest tanquam proprium. Sic enim pergit idem Apostolus: *Si quis loquitur quasi sermones Dei, si quis ministrat tanquam ex virtute quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum, id est, quidquid boni dicat vel faciat, non tanquam suum se putet dicere vel facere, sed tanquam divinum munus hoc sibi communicatum sine, non ut sibi soli servet, sed ut aliis partiat; tum ne sibi usurpet quod non est suum, tum ne sibi gloriam communicati boni vendicat, sed totum referatur Deo, à quo totum est & ad quem redire totum debet.**

1. Cor. 4.

Sic coapostolus eius Paulus. *Sic nos existimes homo ut ministro, Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Hic jam quaritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniat. Nempe ut fideliter quod accepit distribuat, & distribuat etiam gratiae gloriam sibi non arroget. Unde & de seipso*

1. Cor. 10.

fuit aiebat: Dummodo consummam cursum meum, & ministerium verbi quod accepi à Domino Iesu, testificari Evangelium gratia Dei. Quasi diceret, hoc unum curo: Tum paulo post pergens: Quapropter, inquit, confessor vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi quo minus annuntiarem omne consilium Dei vobis. Id est, si quis vestrum pereat, non mea peribit culpa, quia quidquid à Deo acceperam illi dandum ad salutem, non negavi. Quod declarando particularius sic pergebat: Propter quod vigilate memoria retinentes, quoniam per triennium nocte & die non cessavi cum lacrymis moneas unumquemque vestrum.

Hoc est factum confirmare quod docebat verbo de communicandis ea fidelitate donis ecclesiasticis, qua dispensator teneatur ad retinenda dispensanda pro sui praescripto Domini.

L. 23 Mo.

Sic sancti Patres intellexerunt & praestiterunt quos inter Divus Gregorius: *Tunc bene, inquit, multiformis Dei gratia dispensatur, quando acce-*

s. 11.

ptum donum, & eius qui hoc non habet, eraditur, quando propter eum cui impenditur, sibi datum putatur: Hinc per Paulum dicitur, per charitatem servite invicem. Tunc enim nos charitas à jugo culpa liberos reddit, cum vicissim nos nostro per amorem servitio subiecti sumus & aliena bona, nostra credimus; & nostra alijs quasi sua offerentes, exhibemus. Erratum alibi explicans illud Ezechielis de mysticis animalibus à Propheta visis, sub firmamento penna eorum recta alterius ad alterum, TVNC, inquit, penna virtutum sub firmamento recta sunt, quando bonum quod alter habet, hoc alteri impendit: ut qui terrenam substantiam accepit, indigentis proximi inopiam sublevet. Qui doctrina gratia plenus est, ignorantis proximi tenebras verbo sua praedicationis illustret. Qui temporalis potestate subnixus est, oppressos à violentis relevet. Qui propheta spiritu plenus est à vicia proximi mala, imminencia bona suadendo, declinet. Qui gratiam curationis accipit: intercessionem suam saluti infirmantis non sibi soli impendat. Qui à terrenis actibus liber solis Deo vacare meruit, pro delinquentibus proximis exoret. Fit autem sapiens qui in terrena substantia nimis occupatur: ut qui in orationi non quantum debet invigilet. Et sic plerumque ut is qui ad exorandum Dominum cunctis mundi oneribus exutus vacat sustentationem vivendi non habeat. Sed dum dures porrigit alimentum atque vestimentum pauperi, & dum pauper orationem suam anima devotus impedit, penna animalium recta alterius ad alterum tenduntur. Nam dum ille mihi verbum praedicationis exhibet, & lumine veritatis ex corde meo ignorantia tenebras expellit, dumque illi ego quia fortasse à mundi huius potentia opprimitur, solatium mea defensionis impartior, atque hunc à violentis manibus evellō, vicissim nobis penna nostras tendimus, ut nos affectu & ope vicaria, ex bono quod accepimus tangamus. Unde bene primus Pastor admonet dicens: Omnium finis appropinquabit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus: ante omnia mutua in vobismetipsis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicem sine murmurationibus. Unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes: Quod ergo apud Ezechielem penna, hoc apud Petrum Apostolum accepta gratia dicitur. Et quod ille ait: Recta penna alterius ad alterum: hoc Ecclesia pastor dicit, unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes. Penna enim nostra recta iam non sumus: si ad utilitatem nostram

Ezech. 1.

Hom. 7.

Hom. 7.

M. 118.

Per. 18.

L. 23 Mo.

1. Pet. 4.

sa.

solunmodo reflectuntur. Sed tunc recte sunt, cum in utilitatem proximi dirigitur quod habemus. Quia enim bona nostra non à nobis sunt, sed ab eo hac accepimus à quo factum est ut esse mus, tanto ea nobis non debemus retinere privata, quanto ea nobis conficiuntur ab Auctore nostro ad communem utilitatem data. Unde recte Petrus Apostolus in exhortatione hujus rei subdit dicens: Sicut boni dispensatores multiformis gratia Dei. Atque adhuc adicit: Si quis loquitur, quasi sermones Dei: Si quis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus. Ac si aperit dicat: Humiliter impendite bonum proximis, quia factis vobis non à vobis esse quod habetis. Quilibet enim penna virtutis cum ad proximum impartiendo tenditur, recta non erit, si humilitas carnerit.

III. PUNCTUM.

QUIS QVIS igitur accepisti quod à aliis ad salutem communicare possis, aut sis aqua dispensator, aut iniquus dissipator? Quia nisi fideliter illud dispenses, iniquè dissipas: cum dissipare sit aliud nihil quàm non fideliter dispensare vel administrare, quod idcirco acceperas ut tanquam bonus dispensator aliis pro suo cuique capto disperries, unde illud Psalmi: *Dissipaverunt legem tuam*. Id est, non eam observarunt quo erat servanda modo; Et libri Proverborum: *Qui mollis est & dissolutus in opere suo, frater est opera sua dissipantis*. Id est, illi similis qui sua perdit. Sic planè sua perdit qui sua sola facit quæ aliis communicanda erant: Nam non erant ejus nisi essent & aliorum quibus negat: nec unquam magis ejus fuissent nisi eum ea communicasset aliis, quia sic Christus Dominus statuit *Quod omni habenti dabitur, & abundantius: ab eo autem qui non habet, & quod habet auferetur ab eo*. Id est, ut interpretatur sanctus Augustinus, *omni bene utenti eo quod accepit ad aliorum utilitatem, tanto id abundantius multiplicatur, quanto hinc copiosius aliis beneficit: Ut*

è contra non sic utenti fideliter, nec quidquam quod non habeat acquiritur, nec ipsam habet quod habebat; Quà ratione sanctus Doctor utitur, ut qui timeant ne communicando aliis, sibi præjudicent, timorem pellant. Non est, inquit, metuendum ne Deum dare desinas cetera dum ea qua data sunt caperimus impendere. Sicut ille panis quem Christus multiplicavit in deserto, dum frangeretur, accrevit, sic ea qua ad hoc opus aggrediendum jam Dominus præbuit eum dispensari cœperint, eo ipso suggerente multiplicabuntur, ut in hoc ipso ministerio non solum nullam patiamur inopiam, sed de mirabili ejus abundantia gaudeamus.

Rectè autem & de his timidis factus Gregorius: Divinas contra se sententias terribiliter audiant, quatenus ab eorum cordibus timor et timorem expellat. Audiant quod talentum qui erogare noluit, cum sententia damnationis amittit. Et quæ fusè profectur, quæ habentur in 2. parte, Sabbatho Hebdomadæ undecimæ, ubi hæc Veritas exponitur:

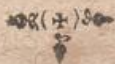
Rape ad eum quos potes: Nam si potes, & non rapis, tot cælo perdis quot Christo lucrari poteris.

Videri & ista præcipue debet quæ declaratur in 1. parte, die 18. Januarii:

Nemo magis sibi Christum servat, quàm qui minus sibi soli servat.

Vel à contrario

Nemo minus sibi Christum servat, quàm qui magis sibi soli servat.

SABBA-

2. de doct.
10.

3. P. Pass.
adm. 26.

S A B B A T O.

DE PROMPTO GRATIARVM VSV NEC
DIFFERENDA LUMINUM PRAXI.

Audivit Iesus, quia eiecerunt eum foras, & cum invenisset eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit, quis est Domine, ut credam in eum. Et dixit ei Iesus. Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait, Credo Domine, & prociens adoravit eum.

Joann. 9.

VERITATES PRACTICÆ.

Satius sæpè esset non videre quod facias, quàm non id facere quod faciendum videas.

Quia hæc Veritas eundem penè sensum habet atque ista:

Melius erat viam iustitiæ non introisse quàm retroisse.

Vide pro utraque declaranda in 2. parte, Feria 5. Hebd. 4. post Pascha, nec non in 3. parte, Feria 2. Hebdomadæ 9. ubi hæc demonstratur: Affectum probat esse & us.

De vitanda porro dilatione, præfito sunt hæc sequentes:

Quidquid offerendum Deo sciet vera devotio, differre nesciet.

In 1. parte, Feria 2. Dom. 4. Adventus.

Dum lucet, ambulandum: ne tenebræ fiant.

In 1. parte, die 5. Ianuarii.

Quò longius differes, difficultatem difficilium tolles.

In 1. parte, Feria 2. Hebdom. 4. post Epiphaniam.

Si dum adest occasio, virtus abest: vix unquam aderit.

In 2. parte, Feria 2. Hebd. 2. in Quadragesima.

Præcipitatio animi in statu vitæ deligendo, præcipitium est animæ.

Non evitat præcipitium, sed mutat qui ne nimis sit præceps, nimis est lentus.

In 2. parte, in fine ubi de statibus prima & secunda consideratione.

Verbum Dei non redit vacuum, aut profit necesse est, aut oblit.

In 3. parte, Feria 2. Hebd. 8. qua accommodari possent iudæi excecatis, & cæco illuminato.

Quod videris tibi velle si differas, velles quidem, sed verè non vis.

In 3. parte, Feria 2. Hebd. 12.

Volenti bonum & differenti, præstaret nolle quàm differre.

Ratio est, quia præstaret posse facilius culpam agnoscere si qua est in nolendo vel differendo bonum, quàm non agnoscere.

Sed qui nolit omnino bonum, hic poterit culpam cum gratia facilius agnoscere, quàm qui velit & differat. Nam nolle repugnat manifestè bonæ voluntati sicque facilius malum agnosci poterit: Differre verò licet sit malum, non ita tamen evidenter pugnat cum bonâ voluntate, quia qui differt etiam sine causa, se temper bonam illam putat habere voluntatem, in quo errat & decipitur, quia non est bona nec vera voluntas quæ quod potest & quod debet non facit. Hoc est enim quod ait Sapiens, Vult & non vult piger; Nam piger ille est qui differt sine causa. Quomodo autem simpliciter & absolute nolit, nec sit vera voluntas, sed velleitas qua se piger dicit velle:

Vide in 3. parte, Dominica 7. ubi hæc Sapientis verba fusè declarantur in hunc sensum quem diximus.

Quæ in singulis præterea partibus de fide fideliter exercenda tractantur, huc commode referri

vocari

vocari possunt, sive ad verba Christi Domini quaerentis à cæco, Num credat in filium Dei; Sive ad hujus cæci verba dicentis, Credo Domino. Certe hoc pauci verè possint respondere, unde est illa hic in primis opportuna Veritas:

Nullus est Christianus qui non credat, Christum esse filium Dei: & vix est ullus Christianus qui hoc verè credat
In 3. parte, Die 6. Augusti.

DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN.

DE PARABOLA DEBITORIS DECEM MILLIUM TALENTORUM. AD CONDO- NANDAS MUTUAS INJURIAS.

Sic Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Matth. 18.

VERITAS PRACTICA

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

RATIO EST, Quia quidquid profers, vel injustum & falsum est, vel justum & verum tibi videtur.

Sed si falsum est, aperit contra te est: aut si justum videtur, illud ipsum habet Deus quod contra te proferas.

Ergo quidquid profers ne parcas aliis, contra te profere ne parcat tibi Deus; ne proinde potius silendum est. & quidquid contra charitatem exhibendam offertur, comprimendum.

I. PUNCTUM.

ASSIMILATVM est regnum caelorum homini Regi qui voluit rationem ponere cum servis suis, & oblatu est ei unus qui debebat ei decem millia talenta. Vide quæ plura in sa. ro habentur textu de illa parabola hodierni Evangelii, cujus scopus & finis est ut intelligamus Deum simili prorsus modo se erga nos habiturum, quo nos erga proximos gesserimus circa injuriarum condonationem. Quo de argumento jam supra multoties actum est; Nunc quia solent semper in particulari casu
Haynesius Pars quarta.

qui nos attingit, obrepere rationes quas proferrimus ne parcamus aliis, contra est firmiter obfistendum, arque illud quod proposita veritate asseritur diligenter expendendum. *Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcas tibi Deus.* Quidquid enim illud sit, vel falsum est & injustum, vel verum & justum tibi videtur.

Inter hæc duo, non datur medium, nisi forte dicas cum impiis, *Sit fortitudo nostra lex justitia?* Quasi diceret te hic non spectare quid sit falsum aut verum, quid justum aut injustum; sed hoc unum quod de inimicis placet ulcisci, vel quia displicet accepisse injuriam, nunc quantum possis, velis eam refectre. At nonne hoc qui audent dicere, tam manifestè dicuntur errare, ut à sua etiam malicia dicantur excecari. *Nec ibid,* objicias posse aliquid partim esse injustum & partim justum, nam malum ex quovis defectu est: & si qua parte justum lædatur, tota ruit justitia, *Qua enim participatio justitiæ cum iniquitate? Aut qua societas lucis ad tenebras? Re. 2. Cor. 6.* sponde Apostolo, vel acquiesce.

II. PUNCTUM.

SED si falsum est illud quod profers ne parcas proximo tam aperte contra te profers, quam manifestum est quod sic falso injustè proximum vexans, tu divinam in te justitiam provocas, juxta illud Scripturæ frequentissimum:
V